

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁANIA SYSTEMU ZAPEWNIANIA
JAKOŚCI KSZTAŁCENIA
W SZKOLE DOKTORSKIEJ UWb
W ROKU AKADEMICKIM 2024/2025**

Niniejsze sprawozdanie zawiera wyniki analiz Zespołu ds. Jakości Kształcenia (ZJK) w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku (SD UwB) odnośnie działania systemu zapewniania jakości kształcenia w roku akademickim 2024/2025. Zespół został powołany przez Dyrektora Szkoły Doktorskiej UwB na okres od 15.X.2025 do 30.IX.2028 (Komunikat nr 13 Dyrektora SD UwB z dnia 15.X.2025) na podstawie Uchwały nr 3537 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 21 maja 2025 r. zmieniającej Uchwałę nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku.

W skład Zespołu wchodzi:

dr hab. Danuta Drzymulska, prof. UwB – przewodnicząca
prof. dr hab. Adam Tylicki (Wydział Biologii)
dr Piotr Kołodko (Wydział Prawa)
dr Anna Alsztyński (Wydział Filologiczny)
dr Adam Bonda (Wydział Fizyki)
dr Urszula Konarzewska (Wydział Ekonomii i Finansów)
dr Radosław Poniak (Wydział Historii)
mgr Katarzyna Krupska – przedstawiciel doktorantów

Zespół podjął następujące działania dotyczące oceny jakości kształcenia w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku:

1. Monitorowanie kwalifikacji nauczycieli akademickich lub pracowników naukowych prowadzących zajęcia z doktorantami
2. Monitorowanie i doskonalenie procesu kształcenia
3. Ocena jakości zajęć dydaktycznych
4. Monitorowanie warunków kształcenia i jego organizacji
5. Monitorowanie wsparcia doktorantów w procesie uczenia się
6. Ocena mobilności doktorantów oraz stopnia umiędzynarodowienia kształcenia.

1. MONITOROWANIE KWALIFIKACJI NAUCZYCIELI AKADEMICKICH LUB PRACOWNIKÓW NAUKOWYCH PROWADZĄCYCH ZAJĘCIA Z DOKTORANTAMI

Proces monitorowania kwalifikacji nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia z doktorantami w Szkole Doktorskiej UwB odbywa się według kryteriów zawartych w Uchwale nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie ustalenia zasad wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku (§ 4). Polega on na systematycznej analizie i ocenie:

- pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich,
- obsady zajęć dydaktycznych przez pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych oraz inne osoby prowadzące zajęcia z doktorantami pod kątem zgodności ich kompetencji i doświadczenia oraz kwalifikacji zawodowych (np. specjalizacja naukowa, dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe) z prowadzonymi zajęciami.

Monitorowanie w tym obszarze ma na celu zapewnienie pełnej sprawności funkcjonowania systemu obsadzania zajęć dydaktycznych w Szkole Doktorskiej oraz utrzymanie wysokich standardów jakości kształcenia.

Dobór pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych do prowadzenia przedmiotów oferowanych w ramach programu Szkoły Doktorskiej odbywa się w ścisłej współpracy z Dziekanami wydziałów konstytuujących Szkołę Doktorską UwB. Wskazują oni pracowników o odpowiednich kwalifikacjach do prowadzenia zajęć oferowanych w danym cyklu kształcenia. Każdorazowo, w ujęciu rocznym, obsada zajęć jest przedstawiana Radzie Naukowej Szkoły Doktorskiej w celu zapoznania się z jej opinią i uzyskania ewentualnych rekomendacji dotyczących organizacji procesu dydaktycznego.

Zgodnie z Regulaminem Szkoły Doktorskiej przyjęto zasadę, iż zajęcia dydaktyczne w Szkole Doktorskiej prowadzą osoby posiadające stopień doktora habilitowanego lub tytuł profesora oraz w wyjątkowych sytuacjach osoby ze stopniem doktora. Wymóg ten nie dotyczy osób prowadzących lektoraty z języka obcego oraz zajęcia poza kształceniem dyscyplinowym oraz osób spoza uczelni, mających wybitne osiągnięcia naukowe lub doświadczenie zawodowe. W roku akademickim 2024/2025 zajęcia w Szkole Doktorskiej prowadziło 179 pracowników, w tym: 49 profesorów, 97 profesorów uczelni ze stopniem doktora habilitowanego, 16 doktorów habilitowanych, 15 pracowników ze stopniem doktora, 2 magistrów. Pracownicy niesamodzielni posiadający stopień doktora oraz bogate doświadczenie naukowe i dydaktyczne prowadzili głównie lektoraty oraz zajęcia z zakresu umiejętności miękkich. Sporadycznie zdarzały się również przypadki, w których doktorzy prowadzili konwersatoria specjalistyczne oraz przedmioty dotyczące form finansowania nauk, a także dydaktyki szkoły wyższej. Pracownicy z tytułem zawodowym magistra prowadzili lektorat języka angielskiego i obowiązkowe szkolenie BHP.

Oferta kandydatów na promotorów w ramach wszystkich dyscyplin naukowych, w których odbywa się kształcenie w Szkole Doktorskiej UwB zamieszczona jest na stronie internetowej szkoły (zakładka: Kandydat – Lista potencjalnych promotorów). Obok danych potencjalnych promotorów zamieszczane są informacje o obszarach badawczych, w których się specjalizują. Oferta aktualizowana jest w każdym roku akademickim.

W procesie opiniowania wniosków o wyznaczenie promotorów Rada Naukowa weryfikuje zgodność wybranego przez doktoranta tematu rozprawy doktorskiej z polem badawczym i zainteresowaniami proponowanego promotora. Wraz z wnioskiem o wyznaczenie promotora składany jest wykaz najważniejszych osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych proponowanego promotora.

W roku akademickim 2024/2025 promotorzy wszystkich 52 doktorantów I roku (nowo przyjętych) zostali wyznaczeni w ustawowym terminie. Posiedzenie Rady Naukowej opiniującej wnioski doktorantów odbyło się w dniu 22.11.2024 roku. Członkowie Rady Naukowej nie zgłosili żadnych uwag. Wnioski były wcześniej analizowane przez Zespoły dziedzinowe Rady Naukowej SD. W tym też dniu Dyrektor Szkoły podpisał pisma o wyznaczeniu promotorów i informacja została przekazana doktorantom i promotorom/promotorom pomocniczym.

Wnioski (rekomendacje ZJK):

Zespół pozytywnie ocenił obsadę zajęć Szkoły Doktorskiej UwB w roku akademickim 2024/2025. Proces doboru wykładowców odbywa się prawidłowo dzięki utrzymywaniu kontaktów Szkoły z Dziekanami konstytuujących wydziałów. W celu podniesienia jakości kształcenia w Szkole, Zespół rekomenduje następujące działania:

- rozwijanie współpracy z Dziekanami wydziałów konstytuujących Szkołę Doktorską w celu zapewnienia właściwej obsady dydaktycznej oraz systematycznego podnoszenia jakości kształcenia;
- monitorowanie przebiegu procesu dydaktycznego, w szczególności terminowości realizacji zajęć, stosowanych form dydaktycznych oraz weryfikacji efektów uczenia się poprzez hospitacje zajęć prowadzonych zwłaszcza przez nauczycieli akademickich posiadających stopień doktora;
- uwzględnianie opinii doktorantów wyrażanych w ankietach oceniających zajęcia poprzez podejmowanie działań ukierunkowanych na doskonalenie jakości dydaktyki, w tym komunikację z prowadzącymi zajęcia oraz organizowanie, w razie potrzeby, spotkań szkoleniowych i konsultacyjnych dla kadry dydaktycznej.

Realizacja rekomendacji ZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Kontynuowanie współpracy z Dziekanami w zakresie obsady zajęć w Szkole Doktorskiej - obsada nowych zajęć jest proponowana przez Dziekanów właściwych wydziałów. W przypadku braku możliwości realizacji zajęć przez dotychczasowego prowadzącego, Dyrektor Szkoły Doktorskiej zwraca się do Dziekanów z prośbą o wskazanie pracowników naukowych specjalizujących się w danym obszarze tematycznym. Oferta przedmiotów poza kształceniem dyscyplinowym przygotowywana jest przez kierowników jednostek na wniosek Dyrektora Szkoły. Z kolei propozycje konwersatoriów specjalistycznych są corocznie przedstawiane przez Dziekanów na wniosek Dyrektora Szkoły Doktorskiej.
2. Monitorowanie obsady zajęć, w szczególności w odniesieniu do pracowników posiadających stopień naukowy doktora. W roku akademickim 2024/2025 przeprowadzono hospitacje zajęć prowadzonych przez: 1 profesora, 9 doktorów habilitowanych (w tym 8 dr hab., prof. UwB), 4 doktorów. Działania te mają na celu zapewnienie wysokiej jakości kształcenia oraz zgodności prowadzonych zajęć z założeniami programowymi Szkoły Doktorskiej.
3. Wykorzystywanie wyników ankiet przeprowadzanych wśród doktorantów i modyfikowanie na ich podstawie współpracy z poszczególnymi wykładowcami. W roku akademickim 2024/2025 doktoranci zgłaszali nieliczne negatywne uwagi skierowane do wykładowców. Zostały one przekazane do kierowników jednostek organizacyjnych.

2. MONITOROWANIE I DOSKONALENIE PROCESU KSZTAŁCENIA

Monitorowanie i doskonalenie procesu kształcenia w Szkole Doktorskiej UwB odbywa się według kryteriów zawartych w Uchwale nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie ustalenia zasad wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku (§5) i w Uchwale nr 3398 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 29 maja 2024 roku zmieniającej Uchwałę nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku. W ramach oceny procesu kształcenia analiza i ocena dotyczyła takich obszarów, jak:

- 1) adekwatność programu kształcenia oraz indywidualnych planów badawczych do efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK,
- 2) sposób weryfikacji efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK,
- 3) jakość opieki naukowej i wsparcie w prowadzeniu działalności naukowej,
- 4) rzetelność przeprowadzania oceny śródkresowej,
- 5) skuteczność kształcenia doktorantów.

Podstawą działania Szkoły Doktorskiej UwB są dokumenty uchwalone przez Senat UwB w świetle ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r., poz. 1668 z późn. zm.) oraz Zarządzenia i Komunikaty Rektora UwB. W roku akademickim 2024/2025 istotne z perspektywy funkcjonowania Szkoły Doktorskiej były zwłaszcza następujące dokumenty:

1. Zarządzenie nr 1 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 16 stycznia 2024 r. w sprawie utworzenia Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku.
2. Regulamin Szkoły Doktorskiej UwB obowiązujący od roku akademickiego 2024/2025 - Uchwała nr 3380 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 17 kwietnia 2024 r. w sprawie uzgodnienia Regulaminu Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku.
3. Program szkoły - Uchwała nr 3343 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 28 lutego 2024 r. w sprawie ustalenia programu kształcenia w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku dla cyklu kształcenia rozpoczynającego się w roku akademickim 2024/2025.
4. Zarządzenie nr 52 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie zasad organizacji pracy komisji do przeprowadzenia oceny śródkresowej doktorantów szkół doktorskich Uniwersytetu w Białymstoku.
5. Zarządzenie nr 40 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 5 lipca 2022 r. zmieniające Zarządzenie nr 52 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie zasad organizacji pracy komisji do przeprowadzenia oceny śródkresowej doktorantów szkół doktorskich Uniwersytetu w Białymstoku.
6. Zarządzenie nr 4 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 5 stycznia 2023 r. w sprawie określenia warunków i trybu kierowania za granicę pracowników, doktorantów, studentów Uniwersytetu w Białymstoku, wykonawców projektów niebędących pracownikami Uniwersytetu w Białymstoku oraz wprowadzenia wzoru wniosku o skierowanie za granicę i wzoru wniosku rozliczenia kosztów podróży zagranicznej.
7. Zarządzenie nr 32 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 kwietnia 2023 r. w sprawie określenia wzoru zaświadczenia o ukończeniu szkoły doktorskiej w Uniwersytecie w Białymstoku.
8. Komunikat nr 31 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 października 2024 r. w sprawie wysokości stypendium doktoranckiego dla doktorantów szkół doktorskich Uniwersytetu w Białymstoku obowiązującej w roku akademickim 2024/2025.
9. Zarządzenie nr 30 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 11 kwietnia 2025 r. w sprawie zasad dofinansowania staży naukowych oraz działalności naukowej

doktorantów kształcących się w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku.

Kluczowe znaczenie dla funkcjonowania Szkoły Doktorskiej UwB mają także komunikaty Dyrektora Szkoły Doktorskiej. W roku akademickim 2024/2025 opublikowano następujące dokumenty tego rodzaju:

1. Komunikat nr 1 Dyrektora Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 1 października 2024 r. w sprawie wzoru indywidualnego planu badawczego obowiązującego w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku.
2. Komunikat nr 2 Dyrektora Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 1 października 2024 r. w sprawie sprawozdania rocznego oraz sprawozdania śródrokowego obowiązujących w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku.
3. Komunikat nr 3 Dyrektora Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 1 października 2024 r. w sprawie wzoru opinii promotora obowiązującego od roku akad. 2024/2025 w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku.
4. Komunikat nr 4 Dyrektora Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 1 października 2024 r. w sprawie wzorów wniosków o wyznaczenie promotora i promotora pomocniczego obowiązujących od roku akademickiego 2024/2025 w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku.
5. Komunikat nr 5 Dyrektora Szkoły Doktorskiej z dnia 05 listopada 2024 r. w sprawie wzoru opinii promotora dotyczącej rozprawy doktorskiej obowiązującego od roku akademickiego 2024/2025 w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku.
6. Komunikat nr 1 Dyrektora Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 stycznia 2025 r. w sprawie określenia zasad dofinansowania działalności naukowej doktorantów ze środków z subwencji Szkoły Doktorskiej od roku 2025.
7. Komunikat nr 2 Dyrektora Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 stycznia 2025 r. w sprawie zmiany wzoru indywidualnego planu badawczego obowiązującego w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku.
8. Komunikat nr 3 Dyrektora Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 11 kwietnia 2025 r. w sprawie ogłoszenia składu komisji rekrutacyjnej do Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku na rok akademicki 2024/2025.
9. Komunikat nr 4 Dyrektora Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 24 lipca 2025 r. w sprawie zmiany Komunikatu nr 3 z dnia 11 kwietnia 2025 r. w sprawie ogłoszenia składu komisji rekrutacyjnej do Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku.
10. Komunikat nr 5 Dyrektora Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 04 września 2025 r. w sprawie zmiany Komunikatu nr 4 z dnia 24 lipca 2025 r. w sprawie ogłoszenia składu komisji rekrutacyjnej do Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku.

Ad. 1) adekwatność programu kształcenia oraz indywidualnych planów badawczych do efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK

Zespół wskazał na zgodność programu kształcenia oraz formy przeprowadzanych zajęć z zakresem wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do osiągnięcia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK. Program kształcenia w części wspólnej dla wszystkich doktorantów oraz dotyczącej poszczególnych ścieżek dyscyplin spełnia wymogi przewidziane przepisami prawa. Program kształcenia jest zamieszczony na stronie Szkoły Doktorskiej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej UwB. Struktura programu kształcenia zawiera 5 modułów:

1. Moduł 1: Przedmioty kształcenia ogólnego, stanowiący wspólną grupę zajęć dla wszystkich doktorantów w szkole (przedmiot spoza dyscypliny, umiejętności miękkie, prawo autorskie i ochrona własności intelektualnej, komercjalizacja badań naukowych).
2. Moduł 2: Przedmioty dziedzinowe dostosowane do specyfiki konkretnych dziedzin naukowych tj. nauk humanistycznych, nauk społecznych, a także nauk ścisłych i przyrodniczych.
3. Moduł 3: Przedmioty kształcenia w dyscyplinie, podzielone na ścieżki uczenia się zgodne z konkretnymi dyscyplinami (tj. filozofia, historia, językoznawstwo, literaturoznawstwo, ekonomia i finanse, pedagogika, nauki prawne, nauki socjologiczne, matematyka, nauki biologiczne, nauki chemiczne, nauki fizyczne).
4. Moduł 4: Przygotowanie rozprawy doktorskiej (seminaria doktoranckie).
5. Moduł 5: Praktyki zawodowe, przygotowujące doktoranta do wykonywania zawodu nauczyciela akademickiego, realizowane w formie osobistego prowadzenia zajęć dydaktycznych lub uczestniczenia doktoranta w zajęciach prowadzonych przez innego nauczyciela akademickiego.

Moduły kształcenia umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w obszarze wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Do wszystkich przedmiotów przypisano odpowiednie efekty uczenia się, z uwzględnieniem nakładu pracy doktoranta niezbędnego do ich osiągnięcia. Należy podkreślić, że doktoranci, w ramach przedmiotów kształcenia ogólnego realizowanych w trakcie całego toku kształcenia, są zobowiązani do wyboru jednego przedmiotu spoza podstawowej dyscypliny badawczej. Umożliwia to poszerzenie wiedzy poza głównym obszarem specjalizacji. Celem takiego rozwiązania jest wspieranie rozwoju interdyscyplinarnego, sprzyjającego zdobywaniu nowych umiejętności i perspektyw, które mogą być przydatne zarówno w prowadzeniu badań naukowych, jak i w przyszłej karierze zawodowej. Doktoranci mają ponadto możliwość wyboru przedmiotów rozwijających umiejętności miękkie, co pozwala na kształtowanie kompetencji nie tylko w zakresie badań naukowych, lecz także w obszarze komunikacji, zarządzania czasem, pracy zespołowej oraz rozwiązywania problemów.

Podkreślić należy, że w roku akademickim 2024/2025, w okresie od października do grudnia 2024 roku, prowadzone były prace nad zmianą programu kształcenia Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku. Proces ten miał charakter kompleksowy i angażował różne gremia uczelniane. W konsultacjach uczestniczyli Dziekani wydziałów, których zaangażowanie przyczyniło się m.in. do zmian w nazewnictwie przedmiotów, wprowadzenia przedmiotu z zakresu publikowania naukowego we wszystkich dziedzinach, odmiennego rozmieszczenia zajęć w poszczególnych semestrach, zmiany formy realizacji niektórych zajęć oraz opracowania nowego programu kształcenia dla dyscypliny stosunki międzynarodowe. W prace nad programem aktywnie włączyły się również zespoły dziedzinowe Rady Naukowej Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku, które przedstawiły propozycje dotyczące zmian w nazewnictwie przedmiotów, ich rozmieszczenia w poszczególnych semestrach oraz formach realizacji części zajęć. W procesie konsultacyjnym aktywny udział brał również samorząd doktorantów, który zgłosił postulaty dotyczące m.in. potrzeby kumulacji zajęć w dwóch pierwszych latach kształcenia doktorantów. Po przeanalizowaniu zaproponowanych modyfikacji, Rada Naukowa Szkoły Doktorskiej wydała pozytywną opinię o programie oraz poparła wniosek Dyrektora Szkoły o wdrożenie nowego, ujednoliconego programu kształcenia. Swój udział miał także Dział Dydaktyki UwB, w którym konsultowano wprowadzenie do programu systemu punktów ECTS. Nowy, ujednolicony program kształcenia został przedstawiony i zaaprobowany przez Prorektora ds. Kształcenia. Przyjęto go natomiast Uchwałą nr 3494 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 19 lutego 2025 r. w sprawie ustalenia programu kształcenia w Szkole

Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku dla cyklu kształcenia rozpoczynającego się w roku akademickim 2025/2026.

Kluczowym elementem uczenia się w szkołach doktorskich są indywidualne plany badawcze (IPB). Zgodnie z regulaminem Szkoły Doktorskiej doktorant przedstawia Dyrektorowi indywidualny plan badawczy w terminie 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia kształcenia. W przypadku wyznaczenia promotora pomocniczego, plan jest przedstawiany po zaopiniowaniu przez tego promotora.

W roku akademickim 2024/2025 wszyscy doktoranci tego obowiązku dopełnili. Do 30 września 2025 r. indywidualne plany badawcze 54 doktorantów pierwszego roku (filozofia [1]; historia [7]; językoznawstwo [2]; literaturoznawstwo [5]; ekonomia i finanse [4]; nauki prawne [13]; nauki socjologiczne [2]; pedagogika [4]; nauki biologiczne [8]; nauki chemiczne [6]; nauki fizyczne [2]) zostały zweryfikowane i stwierdzono ich zgodność z regulaminem szkoły, obowiązkami promotorów oraz wymaganymi elementami planu badawczego.

W październiku 2024 roku doktoranci ówczesnego 3 roku zostali ocenieni przez Komisję ds. przeprowadzenia ocen śródkresowych. Wszyscy doktoranci uzyskali oceny pozytywne dotyczące realizacji przez nich indywidualnych planów badawczych.

Do połowy września 2025 roku doktoranci 2 roku składali sprawozdania śródkresowe podsumowujące ich pracę w ciągu 2 lat kształcenia w szkole. Sprawozdania były uzupełnione o aktualny stan pracy doktorskiej (złożono koncepcje i fragmenty rozpraw) oraz potwierdzenia wszystkich aktywności realizowanych przez daną osobę (dokumenty). Materiały te zostały przekazane w elektronicznej wersji komisjom do przeprowadzenia ocen śródkresowych.

Ad. 2) sposób weryfikacji efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK

Sylabusy przedmiotów, zawierające informacje o sposobach weryfikacji efektów uczenia się, zostały udostępnione doktorantom poprzez zamieszczenie ich w systemie USOS. Analiza treści sylabusów pozwoliła ogólnie stwierdzić, że sposób weryfikacji zakładanych efektów uczenia się w obszarze wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych jest prawidłowy. Pozytywnie oceniono adekwatność zakresu wymagań oraz stosowanych form oceniania w odniesieniu do zakładanych efektów uczenia się w ramach realizowanych przedmiotów.

Poszczególne sylabusy zawierają informacje o zakładanych efektach uczenia się oraz o sposobach ich weryfikacji i dokonywania na ich podstawie oceny doktorantów. Systematycznie odbywa się weryfikacja ich zawartości. Szczegółowa analiza wykazała, że większość z nich została opracowana w sposób poprawny. Pomimo wcześniejszego przekazywania prowadzącym uwag i zaleceń, wciąż zdarzały się jednak przypadki błędów w ich opracowaniu. Związane były z niewypełnieniem sylabusu w całości lub w części lub z niezgodnością obu części. Pojawiły się też wątpliwości co do prawidłowości wypełnienia i kompletności poszczególnych pól. Wynikiem pracy zespołu nad sylabusami było przekazane uwag pracownikom prowadzącym zajęcia w szkole wraz z instrukcją wypełnienia sylabusu.

Założone cele dydaktyczne zostały zrealizowane, a większość doktorantów osiągnęła założone efekty uczenia się uzyskując oceny pozytywne ze wszystkich przedmiotów. Jedynie 4 doktorantów (dyscyplina: nauki prawne) zgodnie z § 8 ust. 7 Regulaminu Szkoły Doktorskiej (obowiązującego do dnia 30.09.2025 r.) w związku z niezaliczeniem jednego przedmiotu zajęcia te będzie realizować w roku akademickim 2025/2026. W związku z niezaliczeniem zajęć objętych programem kształcenia 6 doktorantów zostało skreślonych z listy: 2 – nauki prawne, 2 – filozofia, 1 – historia, 1 – nauki socjologiczne. W roku akademickim 2024/2025 aspekt prowadzenia zajęć oraz weryfikacji efektów uczenia się ocenić należy więc zasadniczo pozytywnie. Odnotowano jedynie nieliczne problemy zarówno ze strony doktorantów, jak i prowadzących zajęcia. Dotyczyły one między innymi zmian

terminów zajęć przez prowadzących, a także braku systematycznego uczestnictwa doktorantów w zajęciach.

Ad. 3) jakość opieki naukowej i wsparcie w prowadzeniu działalności naukowej

Głównym zadaniem szkoły doktorskiej jest wspieranie doktorantów w ich rozwoju naukowym. Szkoła doktorska tworzy przyjazne i inspirujące środowisko wsparcia, które sprzyja efektywnemu prowadzeniu badań oraz pozwala na realizację rozprawy doktorskiej w terminie określonym w Indywidualnym Planie Badawczym (IPB). Wsparcie udzielane doktorantom obejmuje różne obszary, w tym: merytoryczne, organizacyjne oraz finansowe.

Kandydaci w procesie rekrutacji nabyli prawa doktoranta z dniem 01.10.2024 r. Opieka naukowa promotora nad doktorantem formalnie rozpoczyna się z dniem wyznaczenia na tę funkcję. Nieformalnie natomiast promotor spotyka się z kandydatem, a potem doktorantem od momentu podpisania oświadczenia o podjęciu się opieki promotorskiej w procesie rekrutacji do Szkoły Doktorskiej. Posiedzenie Rady Naukowej SD opiniującej wnioski doktorantów o wyznaczenie promotorów odbyło się w dniu 22.11.2024 r. Do końca roku akademickiego na podstawie pozytywnych opinii Rady Naukowej SD wyznaczono również 23 promotorów pomocniczych (wyznaczenie promotora pomocniczego możliwe jest do 12 miesięcy od rozpoczęcia kształcenia). Podkreślić należy, że Rada Naukowa SD w okresie od listopada 2024 r. do lipca 2025 r. zajmowała się również wnioskami doktorantów o zmianę promotorów. Takich wniosków pozytywnie rozpatrzono 8, natomiast 1 negatywnie.

Od momentu wskazania promotora rozpoczęły się seminaria doktoranckie (w wymiarze 30 godzin rocznie) i tym samym systematyczna współpraca z doktorantami. Promotorzy w czasie seminariów wspierają pracę doktorantów nad ich dysertacjami, a także nad całą aktywnością naukową doktoranta. Jest to istota roli promotora oraz promotora pomocniczego. Obowiązki te określono w regulaminie Szkoły Doktorskiej. Rozpoczynając współpracę z promotorem, doktorant staje się członkiem zespołu badawczego i realizuje swoją pracę naukową nad rozprawą doktorską w aktywnym środowisku akademickim. Umożliwia to nawiązywanie kontaktów naukowych oraz poznawanie aktualnych kierunków badań w obszarze zainteresowań doktoranta. Z analizy sprawozdań rocznych doktorantów wynika, że duża część z nich w roku akademickim 2024/2025 poza seminariami doktoranckimi wystąpiła również na seminariach naukowych Katedr czy Zakładów promotorów i zaprezentowała wstępne koncepcje badań.

Istotnym elementem wsparcia w prowadzeniu działalności naukowej są spotkania organizowane przez Władze Szkoły Doktorskiej. W roku akademickim 2024/2025 Dyrektor SD spotkał się z promotorami doktorantów I roku w okresie grudzień 2024–styczeń 2025. Ponadto w ciągu całego roku akademickiego, w związku z indywidualnymi sprawami doktorantów, spotykał się z promotorami doktorantów wyższych roczników (m.in. w kwestii realizacji IPB czy w związku z przedłużającymi się terminami złożenia rozpraw doktorskich). W roku akademickim odbyło się także szereg spotkań z doktorantami: 1 roku – w związku z organizacją procesu kształcenia w Szkole Doktorskiej oraz realizacją programu kształcenia i konstruowania IPB; 2 roku – w związku z oceną śródkresową; 3 roku – w związku z realizacją programu kształcenia i staży naukowych; 4 roku – w związku z zakończeniem kształcenia, 4 roku na powtórzeniu – w związku z zakończeniem kształcenia. Odbywały się również indywidualne spotkania z poszczególnymi doktorantami. Ponadto cyklicznie odbywano spotkania z członkami Rady Uczelnianej Samorządu Doktorantów.

W roku akademickim 2024/2025 kontynuowana była tradycja organizowania Forum Doktorantów. W listopadzie i grudniu 2024 roku zorganizowano V Forum Doktorantów SD, w ramach którego doktoranci 2 roku przedstawiali swoje koncepcje badań szerszemu gronu naukowców. Natomiast w czerwcu 2025 roku – VI Forum Doktorantów SD, podczas którego

doktoranci 1 roku prezentowali swoje koncepcje rozpraw doktorskich. Fora spotkały się z życzliwymi ocenami zarówno pracowników naukowych, promotorów, jak i samych doktorantów. Podkreślano konieczność przeprowadzania takiej dyskusji na początku drogi naukowej doktoranta. Inicjatywa ta będzie kontynuowana.

Ad. 4) rzetelność przeprowadzania oceny śródkresowej

Oceny śródkresowe odbywają się zgodnie z zapisami zawartymi w Zarządzeniu nr 52 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie zasad organizacji pracy komisji do przeprowadzenia oceny śródkresowej doktorantów szkół doktorskich Uniwersytetu w Białymstoku oraz Zarządzeniu nr 40 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 5 lipca 2022 r. zmieniającym Zarządzenie nr 52 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie zasad organizacji pracy komisji do przeprowadzenia oceny śródkresowej doktorantów szkół doktorskich Uniwersytetu w Białymstoku.

W październiku 2024 roku Komisje ds. przeprowadzenia ocen śródkresowych przeprowadziły ocenę 35 doktorantów ówczesnego 3 roku (2 doktorantów – filozofia; 6 doktorantów – historia; 1 doktorant – językoznawstwo; 3 doktorantów – literaturoznawstwo; 1 doktorant – ekonomia i finanse; 4 doktorantów – nauki prawne: komisja I; 4 doktorantów – nauki prawne: komisja II; 3 doktorantów – nauki socjologiczne; 1 doktorant – pedagogika; 2 doktorantów – nauki biologiczne; 7 doktorantów – nauki chemiczne; 1 doktorant – *physical sciences*).

Wszyscy doktoranci uzyskali oceny pozytywne dotyczące realizacji przez nich indywidualnych planów badawczych. W trakcie rozmów z doktorantami członkowie Komisji przekazywali jednak swoje uwagi, co do realizacji badań, dotyczyły one np. konieczności precyzyjnego zdefiniowania celu metodycznego pracy, zintensyfikowania prac nad rozprawą, a także uzupełnienia bibliografii, konkretnego umiejscowienia pracy w danej dyscyplinie naukowej, zintensyfikowania i ukonkretnienia opieki promotorskiej, konieczności konfrontacji wyników badań w środowisku o charakterze międzynarodowym. Wyniki ocen śródkresowych wraz z ich uzasadnieniami zgodnie z zasadą jawności są publikowane na stronie internetowej Szkoły Doktorskiej UwB.

W roku akademickim 2024/2025 podjęto również prace przygotowawcze do przeprowadzenia ocen śródkresowych, planowanych na początek roku akademickiego 2025/2026. Proces ten rozpoczęto od konsultacji dotyczących wyboru osób do składu Komisji do spraw przeprowadzenia ocen śródkresowych oraz komisji odwoławczych. O przedstawienie propozycji kandydatów Dyrektor Szkoły Doktorskiej poprosił Dziekanów wydziałów konstytuujących Szkołę Doktorską. Ze względu na liczbę doktorantów, reprezentowanych dyscyplin oraz podejmowane obszary badawcze powołano łącznie 13 komisji oceniających doktorantów (4 w dziedzinie nauk humanistycznych, 5 w dziedzinie nauk społecznych, 4 w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych). Kandydaty członów Komisji były dyskutowane i opiniowane na posiedzeniach naukowych Rady Naukowej. Skład Komisji ogłoszono Decyzją nr 8 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 8 maja 2025 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia oceny śródkresowej w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku, a także Decyzją nr 11 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 9 czerwca 2025 r. zmieniająca Decyzję nr 8 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 8 maja 2025 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia oceny śródkresowej w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku.

Już na początku roku akademickiego 2025/2026 dokonano zmiany komisji do przeprowadzania oceny śródkresowej dyscyplinie językoznawstwo (Decyzją nr 19 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 6 października 2025 r. zmieniającą Decyzję nr 8 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 8 maja 2025 r. w sprawie powołania komisji do

przeprowadzenia oceny śródkresowej w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku, a następnie Decyzją nr 23 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 28 października 2025 r. zmieniającą Decyzję nr 8 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 8 maja 2025 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia oceny śródkresowej w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku).

W skład każdej komisji do przeprowadzenia oceny śródkresowej wchodzi 2 samodzielnych nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uniwersytecie w Białymstoku oraz jeden członek – profesor lub doktor habilitowany spoza UwB – wszyscy reprezentujący dyscyplinę, w której oceniani są doktoranci. W posiedzeniach komisji nie uczestniczą promotorzy i promotorzy pomocniczy, Rektor UwB, Dyrektor Szkoły Doktorskiej. Terminy posiedzeń komisji zostały ustalone i podane doktorantom z dwumiesięcznym wyprzedzeniem w sierpniu 2025 roku. Członkowie komisji otrzymali dokumenty doktorantów w wersji elektronicznej. Przesłano im również informacje dotyczące formalnej strony przeprowadzenia ocen.

W celu omówienia procedury i dokumentacji oceny śródkresowej odbyły się spotkania doktorantów 2 roku z Dyrektorem SD w dniach 5 listopada 2024 roku oraz 20 maja 2025 roku. Podczas rozmów szczegółowo przedstawiono zagadnienia związane z przygotowaniem do oceny śródkresowej, podstawami prawnymi, procedurą, trybem pracy komisji, wymaganymi dokumentacjami, kryteriami oceny oraz terminami obowiązującymi doktoranta i Szkołę.

Sprawozdania śródkresowe złożyło 33 doktorantów kończących 2 rok kształcenia (2 doktorantów – filozofia; 4 doktorantów – historia; 2 doktorantów – językoznawstwo; 2 doktorantów – literaturoznawstwo; 1 doktorant – ekonomia i finanse; 4 doktorantów – nauki prawne: komisja I; 4 doktorantów – nauki prawne: komisja II; 1 doktorant – nauki socjologiczne; 3 doktorantów – pedagogika; 1 doktorant – matematyka; 6 doktorantów – nauki biologiczne; 2 doktorantów – nauki chemiczne; 1 doktorant – *physical sciences*).

Oceny śródkresowe zaplanowano na październik 2025 roku. W związku ze zmianą członka Komisji w dyscyplinie językoznawstwo ocena w tej dyscyplinie została przeniesiona na listopad. Ostatecznie ustalono następujący harmonogram ocen śródkresowych:

- 15.10.2025 r. – doktoranci z dyscypliny: ekonomia i finanse;
- 16.10.2025 r. – doktoranci z dyscypliny: historia;
- 16.10.2025 r. – doktoranci z dyscypliny: literaturoznawstwo;
- 16.10.2025 r. – doktoranci z dyscypliny: pedagogika;
- 16.10.2025 r. – doktoranci z dyscypliny: matematyka;
- 16.10.2025 r. – doktoranci z dyscypliny: nauki biologiczne;
- 17.10.2025 r. – doktoranci z dyscypliny: nauki chemiczne;
- 20.10.2025 r. – doktoranci z dyscypliny: filozofia;
- 21.10.2025 r. – doktoranci z dyscypliny: nauki prawne (Komisja I);
- 24.10.2025 r. – doktoranci z dyscypliny: nauki socjologiczne;
- 28.10.2025 r. – doktoranci z dyscypliny: nauki prawne (Komisja II);
- 30.10.2025 r. – doktoranci z dyscypliny: *physical sciences*;
- 19.11.2025 r. – doktoranci z dyscypliny: językoznawstwo.

W procesie oceny członkowie komisji dokonali analizy osiągnięć doktorantów, w tym: terminowości realizacji celów/zadań zapisanych w indywidualnym planie badawczym oraz adekwatności osiągnięć do zapisów IPB. W trakcie rozmów z doktorantami członkowie Komisji przekazywali również uwagi co do realizacji badań. Odnosiły się one między innymi do konstrukcji i zakresu obszaru badawczego, potrzeby zintensyfikowania aktywności publikacyjnej oraz zwiększenia zaangażowania w upowszechnianie wyników badań naukowych poprzez czynny udział w inicjatywach wydziałowych i uniwersyteckich. Zwrócono również uwagę na konieczność zachowania obiektywizmu w prowadzonych

badaniach. W październiku 2025 roku zdecydowana większość doktorantów uzyskała oceny pozytywne. Jeden doktorant SD (dyscyplina literaturoznawstwo) otrzymał ocenę negatywną. Został wszczęty proces odwołania. Wyniki ocen śródkresowych wraz z ich uzasadnieniami zgodnie z zasadą jawności zostały opublikowane na stronie Szkoły Doktorskiej UwB.

Ad. 5) skuteczność kształcenia doktorantów

W roku akademickim 2024/2025 rozprawy doktorskie złożyło 24 doktorantów Szkoły Doktorskiej, w tym 16 reprezentujących dziedzinę nauk społecznych, 4 z dziedziny nauk humanistycznych oraz 4 z dziedziny nauk ścisłych i przyrodniczych. W tym samym okresie odnotowano trzy przypadki rezygnacji z kształcenia na wnioski doktorantów, po jednym w dyscyplinach: historia, filozofia oraz nauki prawne. W analizowanym okresie odnotowano wzrost aktywności publikacyjnej doktorantów w porównaniu z rokiem wcześniejszym. W roku akademickim 2024/2025 opublikowali oni łącznie 114 artykułów naukowych (w tym 57 w językach obcych), które uzyskały 7955 punktów (z czego 5520 punktów przypadało na publikacje w językach obcych). Dla porównania, rok wcześniej opublikowano 95 artykułów, przynoszących łącznie 6245 punktów. Podkreślić należy także, że w roku akademickim 2024/2025 zrecenzowanych i przyjętych do druku zostało 39 artykułów doktorantów (w tym 9 w językach obcych), na łączną liczbę 1470 punktów (w tym 535 punktów za artykuły w językach obcych). Warto jednak zaznaczyć, iż w odniesieniu do tej ostatniej kwestii w sprawozdaniach doktorantów odnotowano niekompletność danych dotyczących liczby punktów. Doktoranci w roku akademickim 2024/2025 przygotowali także 102 manuskrypty (w tym 34 w językach obcych), które zostały złożone do publikacji.

W omawianym roku akademickim doktoranci złożyli 52 wnioski o finansowanie projektów naukowych. Odbyli również 22 staże, w tym 5 zagranicznych, co wskazuje na ich zaangażowanie w rozwój kompetencji badawczych i współpracę międzynarodową. Ważnym aspektem działalności naukowej była również aktywność konferencyjna. Na podstawie złożonych sprawozdań stwierdzono, że doktoranci wystąpili 270 razy na konferencjach naukowych, w tym 147 razy na konferencjach zagranicznych i międzynarodowych w Polsce. Ponadto 66 doktorantów zaprezentowało wyniki swoich badań podczas Forum Doktorantów Szkoły Doktorskiej.

Doktoranci aktywnie angażowali się również w działalność organizacyjną, wykazując 162 aktywności w tym zakresie. Obejmowały one m.in. współorganizację konferencji naukowych, promocję Uniwersytetu w Białymstoku, organizację seminariów naukowych, warsztatów i szkoleń dla studentów i doktorantów. Odnotowano także 33 przypadki członkostwa w różnych komisjach, takich jak Rada Uczelniana Samorządu Doktorantów (RUSD), Rzecznik Praw Doktoranta, Senat UwB czy senackie komisje ds. kształcenia oraz ds. kadry naukowej i zatrudnienia. W ramach innych działań odnotowano 319 aktywności doktorantów, obejmujących m.in. pełnienie funkcji sekretarza redakcji czasopisma „Resocjalizacja Polska”, redaktora działu gospodarczego w periodyku „Młoda Palestra”, działalność w studenckich kołach naukowych oraz w Studenckiej Poradni Prawnej. Doktoranci uczestniczyli również w krajowych i międzynarodowych towarzystwach naukowych, organizowali i prowadzili warsztaty, wykłady dla uczniów szkół średnich, brali udział w szkoleniach, warsztatach, webinarium i kursach on-line.

Ocena jakości kształcenia i wsparcia w prowadzeniu działalności naukowej doktorantów w roku akademickim 2024/2025 dokonana została na podstawie wyników ankiety oceniającej jakość kształcenia w Szkole Doktorskiej (Załącznik do Uchwały nr 3398 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 29 maja 2024 r). Ankietę ewaluacyjną dotyczącą Szkoły Doktorskiej w roku akademickim 2024/2025 wypełniło 43 doktorantów spośród 192

uprawnionych (22,40%). Zestawienie wyników dotyczących ogólnej oceny kształcenia w Szkole Doktorskiej przedstawia Tabela 1.

Tabela 1. Ogólna ocena kształcenia w Szkole Doktorskiej

Wyszczególnienie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie dotyczy	Brak odpowiedzi
	odpowiedzi (%)						
A) Czy biorąc pod uwagę wszystkie aspekty procesu kształcenia, jest Pan/Pani zadowolony(a) z kształcenia w szkole doktorskiej?	27,91	48,84	9,30	11,63	2,33	0,00	0,00
B) Czy uważa Pan/Pani, że dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu jest wystarczająca?	23,26	48,84	13,95	11,63	2,33	0,00	0,00
C) Czy uważa Pan/Pani, że sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	32,56	32,56	18,60	13,95	2,33	0,00	0,00
D) Czy uważa Pan/Pani, że oferta wyboru przedmiotów dodatkowych (konwersatoriów specjalizacyjnych itp.) jest wystarczająca?	23,26	41,86	13,95	6,98	11,63	2,33	0,00
E) Czy wsparcie merytoryczne uzyskane w trakcie pisania pracy doktorskiej ze strony promotora/promotorów jest wystarczające?	69,77	18,60	2,33	2,33	2,33	2,33	2,33
F) Czy wsparcie organizacyjne uzyskiwane ze strony szkoły doktorskiej w trakcie realizacji indywidualnego planu badawczego jest wystarczające?	46,51	39,53	2,33	2,33	9,30	0,00	0,00
G) Czy wsparcie merytoryczne uzyskiwane ze strony promotora/promotorów w w trakcie realizacji innych elementów Pana/Pani	69,77	20,93	6,98	2,33	0,00	0,00	0,00

indywidualnego planu badawczego jest wystarczające?							
H) Czy wsparcie merytoryczne uzyskiwane ze strony nauczycieli prowadzących zajęcia jest wystarczające?	41,86	51,16	2,33	2,33	2,33	0,00	0,00
I) Czy zajęcia realizowane w formie zdalnej zostały przeprowadzone w sposób umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się?	30,23	9,30	11,63	0,00	0,00	48,84	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej szkoły doktorskiej.

Większość ankietowanych pozytywnie oceniła wszystkie aspekty dotyczące kształcenia w Szkole Doktorskiej. Respondenci najlepiej ocenili wsparcie merytoryczne uzyskiwane ze strony nauczycieli prowadzących zajęcia – aż 40 doktorantów (93%) uznało, że jest ono wystarczające (udzielając odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”). Tylko 2 osoby (4,7%) były przeciwnego zdania (odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie”). Bardzo pozytywnie doktoranci ocenili także wsparcie merytoryczne ze strony promotora/promotorów zarówno w trakcie pisania pracy doktorskiej, jak i w trakcie realizacji innych elementów indywidualnego planu badawczego. Pozytywnie ten aspekt oceniło odpowiednio 38 (88,4%) oraz 39 osób (90,7%). Respondenci wysoko ocenili także wsparcie organizacyjne uzyskiwane ze strony Szkoły Doktorskiej w trakcie realizacji indywidualnego planu badawczego – 37 doktorantów (86%) uznało, że jest ono wystarczające (udzielając odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”). Jedynie 5 osób (11,6%) było przeciwnego zdania (odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie”). Nieco słabiej ankietowani ocenili ofertę wyboru przedmiotów dodatkowych (konwersatoriów specjalizacyjnych itp.). Pozytywnie ten aspekt oceniło 28 badanych (65,1%) udzielając odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”. Przeciwnego zdania było 8 osób (18,6%) udzielając odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie”. Podobne zdanie ankietowani wyrazili na temat sposobu prowadzenia zajęć i metod nauczania. Zdaniem 28 osób (65,1%) są one odpowiednie (odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”). Innego zdania było 7 badanych (16,3%), którzy udzielili odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie”).

Istotnym elementem monitorowania procesu kształcenia jest także ocena wsparcia przy realizacji indywidualnego planu badawczego (Tabela 2).

Tabela 2. Ocena wyszczególnionego poniżej wsparcia przy realizacji IPB

Poszczególne elementy procesu dydaktycznego	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy	Brak odpowiedzi
	odpowiedzi (%)						
A) Elastyczność i indywidualizacja programu kształcenia	27,91	41,86	18,60	4,65	4,65	2,33	0,00

B) Możliwość uzyskania dofinansowania publikacji/udziału w konferencjach czy innych aktywności ze środków szkoły doktorskiej czy UwB	27,91	32,56	16,28	9,30	6,98	6,98	0,00
C) Możliwość uzyskania dofinansowania staży naukowych ze środków szkoły doktorskiej czy UwB	11,63	20,93	18,60	2,33	4,65	41,86	0,00
D) Wsparcie doktorantów ze strony szkoły doktorskiej i UwB w pozyskiwaniu grantów i stypendiów naukowych?	9,30	23,26	25,58	6,98	2,33	32,56	0,00
E) Możliwość zaprezentowania postępów w realizacji rozprawy doktorskiej w ramach seminariów naukowych czy forów doktoranckich	25,58	46,51	16,28	2,33	0,00	6,98	2,33
F) Możliwość konsultacji koncepcji czy wyników badań z naukowcami danej dyscypliny w UwB?	30,23	39,53	11,63	2,33	0,00	13,95	2,33
G) Kryteria stosowane w rekrutacji do szkoły doktorskiej (tylko dla doktorantów 1 roku)	11,63	18,60	9,30	0,00	2,33	53,49	4,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej szkoły doktorskiej.

W ramach poszczególnych elementów wsparcia w realizacji indywidualnego planu badawczego najwyżej oceniono możliwość zaprezentowania postępów w realizacji rozprawy doktorskiej w ramach seminariów naukowych czy forów doktoranckich – 31 doktorantów (72,1%) wystawiło w tym zakresie oceny „bardzo dobre” i „dobre”, a jedynie jedna osoba (2,33%) oceniła ten aspekt negatywnie (wybierając odpowiedź „źle”). Pozytywnie oceniono również możliwość konsultacji koncepcji czy wyników badań z naukowcami danej dyscypliny w UwB, a także elastyczność i indywidualizację programu kształcenia. W każdym z tych obszarów 30 doktorantów (69,8%) wskazało wariant „bardzo dobrze” lub „dobrze”. Nieco niżej oceniono możliwość uzyskania dofinansowania publikacji/udziału w konferencjach czy innych aktywności ze środków szkoły doktorskiej czy UwB. Pozytywnie („bardzo dobrze” i „dobrze”) ten aspekt oceniło 26 doktorantów (60,5%), natomiast 7 osób (16,3%) wyraziło opinię negatywną (odpowiedzi „źle” lub „bardzo źle”). Najniżej oceniono możliwość uzyskania dofinansowania staży naukowych ze środków Szkoły Doktorskiej czy UwB, a także wsparcie doktorantów ze strony Szkoły Doktorskiej i UwB w pozyskiwaniu grantów i stypendiów naukowych. W każdym z tych obszarów pozytywne oceny („bardzo dobre” i „dobre”) wystawiło jedynie 14 doktorantów (32,6%). Zastanawiająca jest przy tym wysoka liczba osób, które wskazały, że te kwestie ich nie dotyczą – odpowiednio 18 (41,9%) oraz 14 doktorantów (32,6%).

Część objętych badaniami doktorantów wskazywała propozycje zmian w celu poprawy ogólnej jakości kształcenia w Szkole Doktorskiej. Dotyczyły one przede wszystkim takich aspektów, jak:

- wdrożenie bardziej zindywidualizowanych programów kształcenia, dostosowanych do specyfiki poszczególnych dyscyplin naukowych;
- wprowadzenie bardziej rzetelnych, praktycznych zajęć z dydaktyki szkoły wyższej;
- wprowadzenie zmian w zakresie zajęć z języka angielskiego poprzez m.in. dostosowanie poziomu nauczania do faktycznych umiejętności doktorantów, z możliwością stopniowego dojścia do poziomu B2–C1, wprowadzenie intensywnych kursów akademickiego języka angielskiego (pisanie artykułów, prezentacje, komunikacja w środowisku międzynarodowym);

- ograniczenie liczby przedmiotów niezwiązanych bezpośrednio z działalnością naukową;
- przesunięcie zajęć dotyczących grantów na późniejszy etap kształcenia (po pierwszym roku), kiedy doktoranci posiadają już odpowiednią wiedzę;
- dokonanie przeglądu i aktualizacji programu kształcenia w celu wyeliminowania przedmiotów, które powielają treści znane już z poziomu studiów magisterskich;
- rozszerzenie wsparcia finansowego dla doktorantów ze środków Szkoły Doktorskiej w celu zwiększenia aktywności naukowej, w szczególności poprzez ułatwienie publikacji w renomowanych czasopismach oraz uczestnictwa w konferencjach międzynarodowych;
- rozłożenie w czasie terminu składania wymaganych wniosków i dokumentów (np. IPB, konspektu itp.), aby uniknąć ich kumulacji w jednym okresie i zmniejszyć obciążenie doktorantów na pierwszym roku;
- ograniczenie corocznych zmian w strukturach/wzorach dokumentów oraz zasadach ich respektowania przez administrację Szkoły Doktorskiej, które utrudniają orientację w obowiązujących procedurach i powodują niepotrzebne niejasności;
- zmniejszenie formalnych wymogów administracyjnych, które nie przekładają się bezpośrednio na rozwój naukowy doktorantów (np. obowiązku składania dokumentów zarówno w formie papierowej, jak i elektronicznej);
- powierzanie prowadzenia zajęć osobom cechującym się lepszym przygotowaniem.

Wnioski (rekomendacje ZJK):

Monitorowanie standardów kształcenia w Szkole Doktorskiej odbywa się zgodnie z przepisami prawa, jak i wymogami określonymi przez Rektora UwB i Dyrektora Szkoły Doktorskiej. Zespół ocenia je jako prawidłowe. Zaleca jednak podjęcie następujących działań:

- systematyczne monitorowanie opracowywania, aktualizowania oraz zamieszczania sylabusów w USOS oraz weryfikacja poprawności ich sporządzenia, szczególnie w zakresie realizacji zakładanych efektów uczenia się oraz sposobów ich weryfikacji;
- prowadzenie spotkań szkoleniowych dla samodzielnych pracowników naukowych w zakresie efektywnej i wspierającej opieki naukowej nad doktorantami szkoły, ukierunkowanej na zwiększenie aktywności publikacyjnej doktorantów oraz podniesienie wskaźnika składania prac doktorskich;
- organizowanie spotkań z doktorantami poszczególnych roczników; mobilizowanie doktorantów do wypełniania ankiet oraz systematyczne monitorowanie uzyskiwanych wyników.

Realizacja rekomendacji ZJK oraz z UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

W roku 2024/2025 podejmowano następujące działania:

- w roku akademickim 2024/2025 dokonano weryfikacji sylabusów zamieszczonych w systemie USOS – uwagi przekazano prowadzącym;
- w roku akademickim 2024/2025 odbyło się kilka spotkań z wyznaczonymi promotorami. Wszyscy nowo powołani promotorzy niemający jeszcze doktorantów w SD odbyli konsultacje z Dyrektorem Szkoły dotyczące opieki nad doktorantami;
- systematycznie, w każdym semestrze, organizowane są spotkania z Dyrektorem Szkoły. Ponadto doktoranci mogą zgłaszać uwagi czy konsultować się z Dyrektorem SD na cotygodniowych konsultacjach;

- zachęcanie doktorantów do wypełniania ankiet (wielokrotnie przypominano o tym doktorantom, mailowo, a także osobiście podczas spotkań z doktorantami i przedstawicielami samorządu), a także systematyczne monitorowanie wyników ankiet;
- zaproponowanie szerszej oferty przedmiotów do wyboru – oferta przedmiotów sporządzana jest przez wydziały. W piśmie skierowanym do władz jednostek zwrócono uwagę na liczbę proponowanych konwersatoriów specjalistycznych;
- w roku akademickim 2024/2025 prowadzono działania mające na celu zmianę programu kształcenia – modyfikacje dotyczyły m.in. zmiany nazewnictwa przedmiotów, wprowadzenie przedmiotu z zakresu publikowania naukowego we wszystkich dziedzinach, zmiany rozmieszczenia zajęć w poszczególnych semestrach, zmiany formy realizacji niektórych zajęć, a także opracowania programu kształcenia dla nowej dyscypliny naukowej – stosunki międzynarodowe. W procesie tym wzięto pod uwagę postulaty samorządu doktorantów dotyczące m.in. zwiększenia koncentracji zajęć w dwóch pierwszych latach kształcenia. Ujednolicony program kształcenia przyjęty został *Uchwałą nr 3494 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 19 lutego 2025 r. w sprawie ustalenia programu kształcenia w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku dla cyklu kształcenia rozpoczynającego się w roku akademickim 2025/2026.*

3. OCENA JAKOŚCI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Ocena jakości zajęć dydaktycznych w Szkole Doktorskiej odbywa się według kryteriów zawartych w § 6, § 7, § 8 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku oraz Zarządzenia nr 70 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 września 2021 r. w sprawie prowadzenia zajęć dydaktycznych i konsultacji, weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się oraz przeprowadzania egzaminów dyplomowych w roku akademickim 2021/2022 w Uniwersytecie w Białymstoku z późniejszymi zmianami. Dokonywana jest ona w oparciu o analizę: protokołów hospitacji zajęć dydaktycznych (załącznik nr 1 do Uchwały nr 2614 Senatu UwB z dnia 27.11.2019 r.), ankiet dotyczących oceny w zakresie wypełniania przez prowadzących zajęcia obowiązków związanych z kształceniem (załącznik nr 2 do Uchwały nr 2614 Senatu UwB z dnia 27.11.2019 r.) oraz ankiety ewaluacyjnej Szkoły Doktorskiej (załącznik nr 3b do Uchwały nr 3398 Senatu UwB z dnia 29.05.2024 r.)

Zajęcia dydaktyczne realizowane są w formie wykładów z wykorzystaniem technik audiowizualnych i multimedialnych, laboratoriów wyposażonych w specjalistyczną aparaturę pomiarową i urządzenia badawcze, zajęć dyskusyjnych w postaci konwersatoriów oraz seminariów.

3.1. Analiza protokołów hospitacji zajęć dydaktycznych

Zgodnie z §7 Uchwały nr 2614 Senatu UwB z dn. 27.11.2019 r. Dyrektor Szkoły Doktorskiej ma prawo przeprowadzić hospitację zajęć dydaktycznych realizowanych w szkole doktorskiej. Hospitację może też przeprowadzić osoba przez niego upoważniona, będąca członkiem Rady Naukowej szkoły doktorskiej.

W roku 2024/2025 przeprowadzono 14 hospitacji zajęć, w tym 7 w semestrze zimowym oraz 7 w semestrze letnim. Hospitowani byli prowadzący wykłady w liczbie 3 oraz konwersatoria w liczbie 11. Przeprowadzono 7 hospitacji w dziedzinie nauk społecznych, 4 w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych oraz 3 w dziedzinie nauk humanistycznych. Hospitacje zajęć dydaktycznych przeprowadzono w ramach poszczególnych dyscyplin w liczbie: nauki prawne – 2, nauki chemiczne – 2, pedagogika – 2, ekonomia i finanse 1, nauki

biologiczne – 1, nauki fizyczne – 1, językoznawstwo – 1, pozostałe 4 przedmioty dziedzinowe w ramach nauk społecznych oraz humanistycznych, realizowane wspólnie dla kilku dyscyplin: pedagogika, nauki prawne, nauki socjologiczne, ekonomia i finanse oraz filozofia, historia, językoznawstwo i literaturoznawstwo. Hospitowanymi byli pracownicy UwB posiadający tytuł naukowy prof. dr hab. w liczbie 1, stopień naukowy dr hab. prof. UwB – 8, dr hab. – 1 i dr – 3. Poza tym dokonano hospitacji zajęć prowadzonych przez 1 doktora niebędącego etatowym pracownikiem UwB. Różnica pomiędzy sumaryczną liczbą hospitowanych pracowników oraz liczbą hospitowanych zajęć wynika z faktu, że jeden z prowadzących hospitowany był dwukrotnie w trakcie prowadzenia dwóch różnych przedmiotów (pracownik nieetatowy). Na podstawie przeprowadzonych hospitacji sporządzone zostały protokoły, które zostały omówione z ocenianym pracownikiem, a następnie przekazane Dziekanom odpowiednich Wydziałów. Należy stwierdzić, że wszystkie hospitowane zajęcia dydaktyczne ocenione zostały pozytywnie, adekwatnie do wymogów przedmiotów oraz programu kształcenia oraz były zgodne z zaplanowanymi tematami. Wszyscy hospitowani otrzymali oceny pozytywne w każdym z ocenianych kryteriów. Nieco ponad połowa protokołów hospitacyjnych nie zawierała uwag i zaleceń osób hospitujących. W pozostałej części protokołów, jako uwagi odnotowane w trakcie hospitowanych zajęć wskazywano: duże zainteresowanie i aktywny udział w dyskusji doktorantów, interesujący sposób prowadzenia zajęć i klarowne przekazywanie treści, poruszanie „bardzo ciekawej tematyki”, w tym także zwrócono uwagę na fakt wykorzystywania specjalistycznego oprogramowania komputerowego. W dwóch przypadkach sformułowano zalecenia dotyczące uszczegółowienia treści tematu i uzupełnienia sylabusu w systemie elektronicznym USOS. W przypadkach trzech protokołów dostrzeżono drobne uchybienia formalne w postaci braku uzupełnienia nazwy przedmiotu oraz nie wskazania miejsca zatrudnienia pracownika naukowego w strukturze Wydziału.

Podsumowując, zawartość protokołów hospitacyjnych wskazuje na wysoki poziom prowadzonych zajęć dydaktycznych. Pracownicy naukowcy wykazali się wysokim profesjonalizmem, potrafili zbudować pozytywną atmosferę w trakcie zajęć, sprzyjającą dyskusji i aktywizacji doktorantów w rozwijaniu kompetencji językowych, komunikacyjnych i naukowych.

3.2. Analiza ankiet dotyczących oceny wypełniania przez prowadzących zajęcia obowiązków związanych z kształceniem

Ważnym elementem oceny jakości zajęć dydaktycznych są badania ankietowe prowadzone wśród doktorantów w zakresie oceny jakości zajęć dydaktycznych. W roku akademickim 2024/2025 kadrę wykładowców w Szkole Doktorskiej UwB stanowili pracownicy badawczo-dydaktyczni oraz dydaktyczni Wydziałów Uniwersytetu w Białymstoku w liczbie 182, prowadząc 208 zajęć o unikalnym kodzie przedmiotu. Dane pozyskano ze strony SD: szkoła-doktorska/kształcenie/wykładowcy/Wykładowcy w roku akademickim 2024/2025.

Należy zaznaczyć, że jednakowe nazwy przedmiotów funkcjonują zarówno w zakresie poszczególnych lat kształcenia w SD, lecz mogą różnić się treścią zależnie od dziedziny nauki, w ramach których są realizowane. Dlatego na ogół są prowadzone przez pracowników przypisanych do różnych dyscyplin naukowych. Stąd liczba ankiet przedmiotowych ocenianych przez doktorantów 218 różni się od wskazanej liczby 208 zajęć z przypisanym zindywidualizowanym kodem przedmiotu.

W okresie sprawozdawczym wśród doktorantów SD przeprowadzono badania ankietowe dotyczące oceny jakości zajęć dydaktycznych za pośrednictwem systemu USOSweb. Jakość zajęć dydaktycznych oceniana była w 9 kategoriach w skali punktowej od 1 do 5. Nie wszyscy respondenci odpowiedzieli na komplet 9 pytań w ramach danej ankiety

oceny jakości zajęć dydaktycznych. Łączna liczba udzielonych odpowiedzi różnicuje się nieznacznie w ramach poszczególnych kategorii oceny. Najmniejszym udziałem odpowiedzi (25,1%) wyróżnia się zwłaszcza ostatnie pytanie, czyli 9. *Dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji*, stanowiąc ok. 87% łącznej liczby odpowiedzi w ramach każdej z pozostałych ocenianych kategorii. Przy czym rozrzut wartości liczby odpowiedzi w ramach kategorii (od 1 do 8) jest nieznaczny i wynosi niespełna 2%. Na podstawie analizy zbiorczych kwestionariuszy ankiet należy stwierdzić, że łącznie udzielono 28,2% z wszystkich możliwych do udzielenia elementarnych odpowiedzi. Warto w tym miejscu wskazać na stosunkowo niski poziom wypełnienia ankiet przedmiotowych (choć istotnie wyższy w stosunku do poziomu wypełnienia ankiet ewaluacyjnych – 22,4% – dyskutowanych w kolejnym podpunkcie niniejszego opracowania) wynoszący średnio dla wszystkich ocenianych kategorii 36,6%.

Ze względu na znaczące różnice w zakresie liczby ankiet odpowiadających poszczególnym elementom składowym procesu dydaktycznego, analizę przeprowadzono w podziale na typ zajęć, oraz zbiorczo dla wszystkich rodzajów zajęć, a wyniki zamieszczone zostały w Tabeli 3. Wypełnionych zostało przez doktorantów 438 spośród możliwych do wypełnienia 1528 kwestionariuszy ankiet, co odpowiada uśrednionym wartościom ocen każdej kategorii zawartych w 218 ankietach przedmiotowych. Największy udział w zestawieniu stanowiłyankiety dotyczące konwersatoriów (54,6%), seminariów (25,2%), wykładów (9,2%), praktyk (6%) oraz pracowni specjalistycznych (5,1%). Największy poziom uzupełnienia ankiet dotyczył seminariów (95,1%), oraz kolejno konwersatoriów (35,6%), wykładów (23,7%), pracowni specjalistycznych (21,3%) oraz praktyk (7,5%). Na podstawie danych zestawionych w Tabeli 3, można stwierdzić, że ogólna średnia ocen ankietowanych przez doktorantów zajęć w zależności od ocenianej kategorii zmienia się nieznacznie w zakresie wartości od 4,61 do 4,73. Przekłada się to na ogólną bardzo dobrą ocenę jakości zajęć dydaktycznych prowadzonych w SD. Bardziej szczegółowa analiza wskazuje, że najlepiej oceniane były seminaria (rozrzut ocen w ramach kategorii w zakresie: 4,89-4,96, praktyki (4,72-4,91), wykłady (4,63-4,85), konwersatoria (4,49-4,82), najslabiej w zestawieniu ocenione zostały pracownie specjalistyczne (4,17-4,45) chociaż i w tym przypadku istotnie powyżej oceny dobrej. Należy w tym miejscu zwrócić uwagę, że chociaż seminaria doktoranckie zostały ocenione bardzo wysoko i przy bardzo dużej frekwencji (wypełniono 95,1% możliwych do wypełnienia ankiet), to w znacznej większości były one prowadzone tylko z jednym doktorantem – nie można więc zapewnić w takiej sytuacji anonimowości podczas dokonywania oceny. Spośród 55 ankiet ocenianych seminariów w 6 przypadkach liczba uczestników wyniosła dwóch, a w pozostałych przypadkach był to tylko jeden doktorant. Podobna sytuacja dotyczyła 1 ankiety oceny wykładów, 22 ankiet oceny konwersatoriów, 1 ankiety oceny praktyk oraz 4 ankiet oceny pracowni specjalistycznych.

Wszystkie aspekty pracy wykładowców wpływające na jakość prowadzonych przez nich zajęć dydaktycznych zostały ocenione wysoko, przy czym najwyżej – obiektywność oceniania i jasność kryteriów oceniania (4,73/5), zaś najniżej – interesujący sposób prowadzenia zajęć (4,28/5).

Tabela 3 Ocena jakości zajęć dydaktycznych przeprowadzona na podstawie kwestionariuszy ankiet oceny przedmiotów

składowe elementy procesu dydaktycznego	kategorie oceny jakości zajęć dydaktycznych (średnia)										ankiet wypełnionych
	1. Przygotowanie prowadzącego do zajęć	2. Aktualność prowadzącego	3. Klarowność wykładanego materiału	4. Interesujący sposób prowadzenia zajęć	5. Nastawienie do studenta (szacunek)	6. Inspirowanie do samodzielnego myślenia	7. Obiektywność oceniania	8. Jasność kryteriów zaliczenia	9. Dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji		
	%										%
konwersatoria	54,5	4,64	4,75	4,60	4,49	4,69	4,62	4,82	4,71	4,57	35,6
wykłady	9,2	4,80	4,85	4,85	4,63	4,85	4,70	4,74	4,82	4,80	23,7
seminaria	25,2	4,95	4,96	4,91	4,89	4,95	4,95	4,93	4,89	4,92	95,1
praktyki	6,0	4,72	4,76	4,76	4,76	4,76	4,76	4,76	4,76	4,91	7,5
pracownie specjalistyczne	5,1	4,17	4,28	4,17	4,28	4,33	4,28	4,41	4,45	4,41	21,3
	suma	ogólna średnia ocena poszczególnych kategorii									średnia
	100	4,66	4,72	4,66	4,61	4,72	4,66	4,73	4,73	4,72	36,6
łącznie udział odpowiedzi udzielonych w danej kategorii oceny (%)		28,8	28,8	28,7	28,7	28,4	28,7	28,3	28,2	25,1	28,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet oceny w zakresie wypełniania przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem.

Analiza porównawcza ogólnej wartości średnich ocen (Tabela 3) z odpowiednimi wartościami średnich zamieszczonymi w poprzednim raporcie dotyczącym roku akademickiego 2023/2024 (oceny dostępne tylko dla Szkoły Doktorskiej Nauk Ścisłych i Przyrodniczych) wskazuje na wzrost ich wartości w ramach każdej kategorii podlegającej ocenie.

Poza ilościową oceną jakości kształcenia warto też odnieść się do ocen opisowych dokonywanych przez doktorantów w postaci komentarzy do ankiet ocenianych przedmiotów. Ogółem zamieszczono 56 komentarzy w ramach 52 ankiet. W przeważającej większości są to bardzo pozytywne komentarze, w których doktoranci podkreślają duży profesjonalizm, zaangażowanie i interesujący sposób prowadzenia zajęć przez prowadzących, ciekawą dyskusję oraz klarowne przekazywanie treści. W pojedynczych przypadkach można zauważyć ocenę neutralną wynikającą z powtarzania niektórych treści tematów z poprzedniego etapu kształcenia – studiów magisterskich, bądź zbyt niskiego w odczuciu doktoranta, poziomu prezentowanych treści (uwaga dotyczyła zajęć zwiększających umiejętności językowe). Dostrzeżono także jednostkowe komentarze negatywne wskazujące na zbyt niskie zaangażowanie prowadzącego i potrzebę rewizji formy zajęć. Marginalna liczba pojawiających się komentarzy uniemożliwia jednak dokonanie miarodajnej oceny jakościowej, chociaż mogą one wskazywać na pewne aspekty procesu dydaktycznego

wymagające zwrócenia uwagi ze strony Dyrekcji SD. Niemniej należy zaznaczyć, że każda składowa anonimowej oceny jakości zajęć dydaktycznych przekazywana jest zarówno prowadzącym (umożliwiając dokonywanie im samo korekty w kolejnym cyklu kształcenia), jak i Dziekanom właściwych Wydziałów UwB, na których zatrudnieni są oceniani pracownicy i jest dyskutowana w celu poprawy.

3.3. Analiza wybranych aspektów ankiety ewaluacyjnej Szkoły Doktorskiej odpowiadających ocenie jakości zajęć dydaktycznych

Istotnym składnikiem oceny jakości zajęć dydaktycznych są badania ankietowe prowadzone wśród doktorantów w zakresie ankiety ewaluacyjnej SD. Pomimo starań i zachęt ze strony Dyrekcji Szkoły Doktorskiej w roku 2024/2025 liczba wypełnionych ankiet wyniosła jedynie 43 spośród 192 uprawnionych. Stanowi to 22,4% wszystkich doktorantów uprawnionych do wypełnienia ankiety.

W poniższym opracowaniu dotyczącym oceny poszczególnych elementów procesu dydaktycznego w Szkole Doktorskiej, w tym szczególnie dostosowania treści zajęć do poziomu doktoranckiego (Tabela 4), wyłączono z analizy odpowiedzi przypisane do kategorii „nie dotyczy” przyjmując, że w semestrze roku akademickiego, w który wypełniana była ankieta, doktorant nie uczestniczył w ocenianym elemencie procesu dydaktycznego.

Tabela 4 Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego w Szkole Doktorskiej, w tym szczególnie dostosowanie treści zajęć do poziomu doktoranckiego

Poszczególne elementy procesu dydaktycznego	bardzo dobrze	dobrze	przeciętnie	źle	bardzo źle	nie dotyczy
	odpowiedzi (%)					
A) Wykłady	44,2	25,6	11,6	2,3	0	16,3
B) Konwersatoria	55,8	23,3	9,3	2,3	0	9,3
C) Seminaria	60,5	30,2	7,0	2,3	0	0
D) Zajęcia rozwijające umiejętności językowe	44,2	30,2	4,7	4,7	2,3	14,0
E) Zajęcia rozwijające umiejętności miękkie	39,5	25,6	18,6	7,0	2,3	7,0
F) Praktyki zawodowe	27,9	20,9	7,0	0,0	0,0	44,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej szkoły doktorskiej.

Ponadto gradację ocen ograniczono do ocen pozytywnych (łącznie odpowiedzi przypisane ocenie „bardzo dobrze” i „dobrze” – Tabela 4), negatywnych (łącznie odpowiedzi przypisane ocenie „źle” i „bardzo źle” – Tabela 4) oraz neutralnych, zamieszczając przekształcone wyniki danych o zredukowanej liczbie skrajnych ocen w Tabeli 5. Znaczna większość ankietowanych wyraża pozytywną ocenę poszczególnych elementów procesu dydaktycznego. Najwięcej osób pozytywnie oceniło semina: 90,7%, nieznacznie mniej praktyki zawodowe: 87,5% i konwersatoria: 87,2%, zajęcia rozwijające umiejętności językowe: 86,5%, zaś wykłady pozytywnie oceniło 83,3% ankietowanych. Najmniej osób pozytywnie oceniło zajęcia rozwijające umiejętności miękkie: 70%. Najwięcej negatywnych ocen otrzymały zajęcia rozwijające umiejętności miękkie (10%) i językowe (8,1%), procent odpowiedzi pozostałych składowych był znikomy i zawierał się przedziale do 2,8%. Przeciętną ocenę wykładów wskazało 13,9% doktorantów, konwersatoriów 10,3%, semina

i zajęcia rozwijające umiejętności językowe otrzymały najmniej głosów w tej kategorii oceny, odpowiednio 7% i 5,4%, nieco więcej praktyki zawodowe – 12,5%, natomiast zajęcia rozwijające umiejętności miękkie uzyskały 20% oddanych głosów. Powyższe wyniki wskazują, że ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego w SD, w tym szczególnie dostosowanie treści zajęć do poziomu doktoranckiego jest pozytywna z zauważalną tendencją malejącą w przypadku zajęć rozwijających umiejętności miękkie. Dostrzegalna jest też korelacja w bardzo wysokiej ocenie seminariów dokonana zarówno w ramach ankiety przedmiotowej (ze wskazanymi w poprzednim podpunkcie niniejszego opracowania problemami anonimowości ankiety) i ewaluacyjnej (w której problem anonimowości nie występuje).

Tabela 5 Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego w Szkole Doktorskiej, w tym szczególnie dostosowanie treści zajęć do poziomu doktoranckiego.

Poszczególne elementy procesu dydaktycznego	bardzo dobra, dobra	przeciętna	bardzo zła, zła
	odpowiedzi (%)		
A) Wykłady	83,3	13,9	2,8
B) Konwersatoria	87,2	10,3	2,6
C) Seminaria	90,7	7,0	2,3
D) Zajęcia rozwijające umiejętności językowe	86,5	5,4	8,1
E) Zajęcia rozwijające umiejętności miękkie	70,0	20	10
F) Praktyki zawodowe	87,5	12,5	0
średnia pkt-ów A) – F)	84,2	11,5	4,3
średnia pkt-ów A) – F) ¹	93,3	4,1	2,4

Dane przekształcone o zredukowanej liczbie ocen, otrzymane na podstawie zestawienia zawartego w Tabeli 4.

Porównując wartości udziału poszczególnych średnich ocen wszystkich elementów procesu dydaktycznego za rok 2024/2025 (przedostatni wiersz Tabeli 5) z analogicznymi danymi za rok 2023/2024 (ostatni wiersz Tabeli 5), można zauważyć, że udział odpowiedzi pozytywnych zmalał o 9,1 punktów procentowych na korzyść ocen przeciętnych (wzrost o 7,4%) i negatywnych (wzrost o 1,9%). Należy jednak zaznaczyć, że w ujęciu średnim, adekwatna liczba udzielonych odpowiedzi w poprzednim raporcie (25) w stosunku do liczby odpowiedzi w aktualnym opracowaniu (37) wzrosła o ok. 30%, może to więc prowadzić do mylnych wniosków z uwagi na mało liczne i nierówne próby.

Doktoranci w ramach tej samej ankiety ewaluacyjnej dokonali także ogólnej oceny sposobu prowadzenia zajęć i metod nauczania (Tabela 6). W ramach tego elementu oceny, większość biorących udział w ankiecie wyraziło pozytywną ocenę (65,2%), negatywną oceną wskazało 16,3% ankietowanych, natomiast brak jednoznacznej odpowiedzi udzieliło 18,6% respondentów. Nikt z ankietowanych doktorantów w tym przypadku nie wskazał dostępnej odpowiedzi „nie dotyczy”. Dostrzegalne są natomiast istotne różnice w pozytywnej i negatywnej oceny zajęć jako ogółu w stosunku do wcześniej przedstawionej średniej oceny

¹ Dane porównawcze z opracowania własnego na podstawie danych zawartych w poprzednim raporcie 2023/2024 łącznie dla trzech Szkół Doktorskich funkcjonujących w poprzednich latach.

procesu dydaktycznego (przedostatni wiersz Tabeli 5), która także zawierała komponentę oceny sposobu prowadzenia zajęć i stosowanych metod nauczania. Różnice wynikają najprawdopodobniej z braku odpowiedzi oddanych w kategorii „nie dotyczy”, gdyż w tym przypadku nie sprecyzowane zostały poszczególne elementy procesu dydaktycznego, ale ogólnie zajęcia i metody nauczania jako całość.

Tabela 6 Ogólna ocena sposobu prowadzenia zajęć i metod nauczania

Pytanie z ankiety	Udzielone odpowiedzi (%)		
	zdecydowanie tak, raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie, zdecydowanie nie
Czy sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	65,2	18,6	16,3
Czy sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie? ²	80	13,3	6,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej szkoły doktorskiej.

Porównując procentowy udziału poszczególnych kategorii odpowiedzi za rok 2024/2025 (pierwszy wiersz Tabeli 6) z danymi za rok 2023/2024 (drugi wiersz Tabeli 6), zauważalny jest tutaj również spadek oceny pozytywnej o blisko 15% i wzrost w udziale oceny negatywnej i nieokreślonej o odpowiednio 15% i 9,5%, przy liczbie oddanych głosów wynoszącej odpowiednio 43 (aktualnie) oraz 30 (poprzedni raport). Widoczna jest tutaj ponownie duża dysproporcja w liczbie oddanych głosów (blisko 43% więcej głosów w bieżącym opracowaniu w stosunku do poprzedniego), przy jednocześnie małej relatywnie liczbie oddanych głosów w stosunku do ogólnej liczby doktorantów (192).

Wnioski (rekomendacje ZJK):

Zespół ds. Jakości Kształcenia ocenił, że zajęcia dydaktyczne realizowane w Szkole Doktorskiej odbywają się zgodnie z przepisami prawa, jak i z wymogami określonymi w programie kształcenia SD. Analiza protokołów hospitacji oraz wyników badań ankietowych wykazała, że zajęcia dydaktyczne ocenione zostały wysoko. Zauważalna jest jednak tendencja spadkowa wysokich ocen w porównaniu rok do roku.

Dostrzeżono drobne uchybienia formalne podczas wypełniania protokołów hospitacyjnych. Rekomenduje się zatem, zwracanie uwagi członkom Rady Naukowej Szkoły Doktorskiej na staranniejsze uzupełnianie tych dokumentów.

Ponadto Zespół ds. Jakości Kształcenia zaleca:

- systematyczne zachęcanie doktorantów do wypełniania ankiet ewaluacyjnych oraz przedmiotowych włącznie z zamieszczaniem merytorycznych komentarzy.
- zapewnianie większego poziomu anonimowości ankiet przedmiotowych w przypadku kiedy liczba uczestników danych zajęć jest znikomo niska (np. w przypadku seminariów); można rozważyć zbiorczą ocenę zajęć np. ramach dyscypliny, bądź danej dziedziny naukowej,
- opracowanie ankiet w języku angielskim dla doktorantów zagranicznych,

² Dane porównawcze z opracowania własnego na podstawie danych zawartych w poprzednim raporcie 2023/2024 łącznie dla trzech Szkół Doktorskich funkcjonujących w poprzednich latach.

- cykliczne przeprowadzenie hospitacji kolejnej grupy pracowników.

W celu podniesienia jakości kształcenia Zespół rekomenduje:

- podejmowanie działań ukierunkowanych na doskonalenie jakości zajęć dydaktycznych, w oparciu o oceny i merytoryczne uwagi doktorantów wyrażane w ankietach oceny jakości zajęć dydaktycznych oraz ankiecie ewaluacyjnej, poprzez kontakty z prowadzącymi, a w razie potrzeby organizowanie odpowiednich szkoleń dla kadry dydaktycznej,
- podejmowanie działań ukierunkowanych na rozpoznawanie oczekiwań doktorantów w zakresie wsparcia aktywności naukowej i dydaktyki,
- systematyczne zwracanie uwagi promotorom na jakość opieki nad doktorantami,
- zwracanie uwagi na jakość zajęć dydaktycznych w ramach prowadzonych przez doktorantów praktyk zawodowych, w tym informowanie Dziekanów nie tylko o uchybieniach pracowników ich wydziałów popełnianych w ramach zajęć prowadzonych w SD, ale również o pracownikach najlepiej wypadających w ankietach.

Realizacja rekomendacji ZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

W roku akademickim 2024/2025 podejmowano szereg działań w zakresie wniosków proponowanych w poprzednim roku akademickim:

- opracowano plan i przeprowadzano hospitacje kolejnej grupy pracowników dydaktycznych, które ocenione zostały pozytywnie, a ich wyniki przekazane i przedyskutowane zostały z hospitowanymi,
- konsekwentnie motywowano doktorantów do wypełniania ankiet ewaluacyjnych oraz ankiet oceny jakości zajęć dydaktycznych po zakończeniu poszczególnych zajęć dydaktycznych, czego skutkiem jest nieznaczny, choć zauważalny wzrost liczby wypełnionych ankiet,
- konsekwentnie podejmowane są działania w kierunku rozpoznawania oczekiwań doktorantów w zakresie wsparcia aktywności naukowej i dydaktyki – cyklicznie organizowane są spotkania doktorantów z Dyrekcją SD, a także spotkania z Radą Uczelnianą Samorządu Doktorantów, na których zgłaszane są uwagi i propozycje, a także prowadzone są dyskusje w zakresie potrzeb szkoleniowych i warsztatów, jak też innego rodzaju możliwego wsparcia ze strony Dyrekcji SD,
- w trakcie rozmów Dyrekcji SD z promotorami systematycznie zwraca się uwagę na jakość opieki promotorskiej nad doktorantami w tym monitorowanie postępów w przygotowywaniu rozpraw doktorskich.
- w kontekście oceny jakości zajęć dydaktycznych doktorantów realizowanych w ramach praktyk zawodowych, systematycznie dokonywano oceny zajęć podczas hospitacji; w ocenianym okresie przeprowadzono 109 hospitacji, z czego tylko w jednym przypadku wystawiono ocenę negatywną.

4. MONITOROWANIE WARUNKÓW KSZTAŁCENIA I JEGO ORGANIZACJI

Monitorowanie warunków kształcenia i organizacji zajęć w Szkole Doktorskiej UwB odbywa się według kryteriów zawartych w Uchwale nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku (§9) oraz w Uchwale nr 3398 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 29 maja 2024 roku zmieniającą Uchwałę nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie wewnętrznego systemu

zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku. Przedmiotem oceny były:

- 1) zasoby biblioteczne, w szczególności ich aktualizowanie pod kątem potrzeb pracowników, doktorantów oraz ich dostępu do komputerowych baz danych,
- 2) jakość infrastruktury dydaktycznej (sale dydaktyczne, ich wyposażenie w środki audiowizualne, dostęp do Internetu) i jej dostosowania do liczby doktorantów,
- 3) dostępności i przejrzystości informacji na temat kształcenia, w szczególności informacji o programach kształcenia, sylabusach przedmiotów, harmonogramie zajęć dydaktycznych, przyznanych jednostce certyfikatach, międzynarodowej współpracy doktoranckiej, itp.,
- 4) organizacja zajęć.

Ocena warunków kształcenia i organizacji zajęć dokonana została na podstawie opinii doktorantów wyrażonych w wypełnianej ankiecie ewaluacyjnej. Ankieta miała charakter dobrowolny i zamieszczona była w systemie USOSweb w okresie czerwiec-wrzesień 2025 r., a doktorantów powiadomiono o jej uruchomieniu. Uprawnionych do wypełnienia ankiety było 192 doktorantów (100% respondentów), zaś ankietę wypełniło 43 spośród nich (22,4%). Tak mała ogólna liczba respondentów utrudnia wyciągnięcie reprezentatywnych wniosków i generalizację dla całej Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku.

Ad.1) zasoby biblioteczne, w szczególności ich aktualizowanie pod kątem potrzeb pracowników, doktorantów oraz ich dostępu do komputerowych baz danych,

Ankietowani podają, że odwiedzają Bibliotekę Uniwersytecką kilka razy w roku (34,9%, tj. 15 respondentów), kilka razy w miesiącu (18,6%, tj. 9 respondentów) bądź rzadziej (41,9%, tj. 18 respondentów), zaś ze zbiorów innej biblioteki (m.in. Książnicy Podlaskiej, Biblioteki Narodowej w Warszawie – Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy – Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego – Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie – Biblioteki Pedagogicznej CEN w Białymstoku – Biblioteki Pedagogicznej CEN w Łomży – Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łomży) kilka razy w roku (18,6%, tj. 8 respondentów); kilka razy w miesiącu (9,3%, tj. 4 respondentów); przynajmniej kilka razy w tygodniu (7,0%, tj. 3 respondentów). Rzadsze korzystanie z bibliotek deklarowało aż 24 respondentów (55,8%). Wśród innych, niż Biblioteka Główna UwB oraz biblioteki wydziałowe największym zainteresowaniem cieszy się Książnica Podlaska (13,95%, tj. 6 respondentów), zaś drugą lokatę (11,63%, tj. 5 respondentów) zajmuje biblioteka, której nazwa nie została sprecyzowana przez ankietowanych. Biblioteki jednostek uniwersyteckich zazwyczaj odwiedzają kilka razy w miesiącu (20,9%, tj. 9 respondentów), kilka razy w roku (34,9%, tj. 15 respondentów) bądź rzadziej (41,9%, tj. 18 respondentów).

Analiza odpowiedzi doktorantów wskazuje na przeważnie bardzo dobre i dobre oceny różnych aspektów funkcjonowania bibliotek. Przedstawione dane potwierdzają wysoką kondycję bibliotek, dostrzeżoną przez użytkowników (Tabela 7).

Tabela 7 Ocena wybranych aspektów korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej i bibliotek jednostek uniwersyteckich

Wybrane aspekty korzystania z bibliotek	Biblioteka Uniwersytecka	biblioteki specjalistyczne
	Ocena od 1,0 do 5,0 gdzie 1 najniższa, 5 najwyższa i wskaźnik %	
Dostępność literatury podstawowej	4/5 (62,8)	4/5 (67,5)
Ogólne zasoby księgozbioru w zakresie tematyki kształcenia	4/5 (58,1)	4/5 (65,2)
Aktualność księgozbioru (dostępność nowych pozycji)	4/5 (58,2)	4/5 (60,5)

Sprawność obsługi	4/5 (72,1)	4/5 (69,8)
Przyjazność obsługi	5 (62,8)	4/5 (74,4)
Godziny otwarcia	4/5 (53,5)	4/5 (60,5)
Warunki pracy (dotyczy zwłaszcza czytelní)	4/5 (67,4)	4/5 (60,4)
Możliwość korzystania z elektronicznych baz danych	4/5 (62,8)	4/5 (62,8)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej szkoły doktorskiej.

Warto jeszcze wspomnieć, że tej pozytywnej noty nie może zachwiać brak zaznaczenia żadnej odpowiedzi przez respondentów, wahający się w przedziale 20,9%-25,6% (odpowiednio 9-11 respondentów), czy też pojedyncze oceny 1, 2, 3 wybranych aspektów funkcjonowania bibliotek, oscylujące w przedziale 2,3%-4,7% (odpowiednio 1-3 doktorantów).

Ad. 2) jakość infrastruktury dydaktycznej (sale dydaktyczne, ich wyposażenie w środki audiowizualne, dostęp do Internetu) i jej dostosowanie do ilości doktorantów

Szkoła Doktorska UwB nie dysponuje własną bazą dydaktyczną. Siedziba mieści się w dwóch wygospodarowanych pomieszczeniach na Wydziale Chemii UwB (Kampus Uniwersytecki). Wszystkie zajęcia odbywają się w budynkach poszczególnych wydziałów, z zapleczem dydaktycznym, jakie oferują. Generalnie doktoranci pozytywnie ocenili jakość infrastruktury dydaktycznej (Tabela 8). Największe zastrzeżenia dotyczą dostępu do Internetu. Niepokojący jest łączny odsetek doktorantów (53,6%, tj. 23 respondentów) wyrażających się przeciętnie, źle lub bardzo źle o funkcjonowaniu Internetu. Sumaryczny wynik procentowy udzielonych odpowiedzi przekracza połowę, a tym samym zmusza do refleksji nad zastanym stanem rzeczy w tym obszarze.

Tabela 8 Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia

Infrastruktura dydaktyczna wykorzystywana w procesie dydaktycznym	Bardzo dobra	Dobra	Przeciętna	Zła	Bardzo zła	Nie dotyczy
	odpowiedzi (%)					
Sale wykładowe	46,5	27,9	18,6	2,3	2,3	2,3
Sale ćwiczeniowe/seminaryjne	44,2	32,6	18,6	2,3	2,3	0
Środki audiowizualne i multimedialne	37,2	30,2	23,3	2,3	2,3	4,7
Wyposażenie laboratorium	23,3	9,3	7,0	0	2,3	58,1
Dostęp do Internetu	4,7	34,9	25,6	14	14	7,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej szkoły doktorskiej.

Ad. 3) dostępność i przejrzystość informacji na temat kształcenia, w szczególności informacja o programach kształcenia, sylabusach przedmiotów, harmonogramie zajęć dydaktycznych, przyznanych jednostce certyfikatach, międzynarodowej współpracy doktoranckiej, itp.

Informacje na temat kształcenia, w tym akty prawne obowiązujące w szkole zgodnie z obowiązkiem ustawowym zamieszczone są w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie Szkoły Doktorskiej UwB. Znajdują się tam: Regulamin SD UwB, program kształcenia oraz zasady rekrutacji. Ponadto na stronie szkoły wstawiane są informacje dotyczące bieżącego funkcjonowania. Strona SD UwB jest systematycznie dostosowywana do potrzeb. Wszystkie

informacje i aktualizacje strony zamieszczane są niezwłocznie przez pracownika administracyjnego. Bieżące informacje wysyłane są via e-mail bezpośrednio do zainteresowanych doktorantów.

Doktoranci wskazali, że stronę internetową szkoły odwiedzają kilka razy w miesiącu (20 respondentów, 46,5%), kilka razy w semestrze (12 respondentów, 27,9%) bądź kilka razy w tygodniu (11 respondentów, 25,6%) Jak wynika z wyników przedstawionych w Tabeli 9, materiały zawierające różnorodne informacje dotyczące kształcenia: programu kształcenia, zajęć dydaktycznych, badań naukowych, mobilności doktorantów zawarte na stronie internetowej Szkoły Doktorskiej UwB są oceniane jako dostępne. Generalnie doktoranci oceniają je jako wystarczające i zadowalające. Odsetek negatywnych opinii jest niewielki, przy czym nie dotyczy jedynie programu kształcenia. Należy dodać, że najważniejsze informacje wysyłane są na indywidualne adresy doktoratów. Przykładowo informacje o konferencjach czy też innych wydarzeniach naukowych rozsyłane są zgodnie z przynależnością do dyscyplin lub dziedzin. Na stronie Szkoły znajduje się spora baza informacyjna dotycząca możliwości pozyskania środków z różnych instytucji zewnętrznych. Informacje o rozkładzie zajęć dostępne są w systemie USOSweb.

Tabela 9 Ocena informacji na temat kształcenia na stronie internetowej

Dostępność strony internetowej w zakresie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie dotyczy
	odpowiedzi (%)					
Programu kształcenia	55,8	30,2	11,6	0	0	2,3
Rozkładu zajęć dydaktycznych	46,5	34,9	9,3	4,7	2,3	2,3
Możliwości wyjazdu na inne uczelnie w ramach programów wymiany doktoranckiej	25,6	44,2	16,3	7,0	7,0	0
Konferencji, seminariów, szkoleń skierowanych do doktorantów	27,9	44,2	16,3	9,3	2,3	0
Możliwości uczestniczenia w projektach konkursowych, pozyskania grantów czy stypendiów naukowych	27,9	39,5	16,3	11,6	4,7	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej szkoły doktorskiej.

W wynikach ankiet wskazano również, że informacje zawarte w sylabusach są odpowiednie do oczekiwań doktorantów (Tabela 10). Większość respondentów oceniło pozytywnie możliwość pozyskania wiedzy o treściach programowych, lekturze przedmiotu oraz kryteriach oceny zaliczanych przedmiotów. Pojedyncze negatywne opinie respondentów (średnio 2,3%) dotyczyły każdego z analizowanych obszarów w przedmiotowej kwestii.

Tabela 10 Ocena zawartości sylabusów w systemie USOS

Czy sylabusy przedmiotów zapewniają uzyskanie wiedzy dotyczącej	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Brak odp.
	Liczba doktorantów udzielających odpowiedzi (43)					

Treści programowych przedmiotów	55,8	34,9	2,3	2,3	2,3	2,3
Lektur przedmiotowych	58,1	25,6	11,6	0	2,3	2,3
Kryteriów oceny zaliczanych przedmiotów	53,5	27,9	11,6	2,3	2,3	2,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej szkoły doktorskiej.

Kolejnym aspektem poddawanym analizie jest ocena pracy sekretariatu. W zdecydowanej większości przypadków doktoranci pozytywnie oceniają organizację pracy. Odpowiedzi: zdecydowanie tak (81,4%, 35 respondentów) i raczej tak (16,3%, 7 respondentów) stanowią prawie 100% wskazań (dokładnie 97,7%) (Tabela 11). Zaledwie jeden doktorant (2,3%) udzielił odpowiedzi negatywnej („raczej nie”). Warto też wspomnieć, że na zbliżonym poziomie kształtują się odpowiedzi w zakresie informacji przekazywanych przez pracowników Szkoły Doktorskiej UwB dotyczące toku kształcenia (zdecydowanie tak – 86%, 37 respondentów; raczej tak – 9,3%, 4 respondentów, 4,6%, tj. 2 respondentów udzieliło odpowiedzi raczej nie i zdecydowanie nie) oraz spraw stypendialnych (zdecydowanie tak – 76,7%, 33 respondentów, raczej tak – 20,9%, 9 respondentów, zaś 1 doktorant udzielił odpowiedzi ani tak, ani nie) są wyczerpujące.

Tabela 11 Ocena pracy sekretariatu SD UwB

Wyszczególnienie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	odpowiedzi (%)				
Czy niżej wymienione informacje przekazywane są przez pracowników sekretariatu w sposób wyczerpujący:					
- informacje dotyczące toku kształcenia	86,0	9,3	0	2,3	2,3
-informacje dotyczące spraw stypendialnych	76,7	20,9	2,3	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej szkoły doktorskiej.

Udzielone przez doktorantów odpowiedzi wskazują na odwiedzanie sekretariatu szkoły doktorskiej kilka razy w miesiącu (39,5%, tj. 17 respondentów) lub kilka razy w semestrze (60,5%, tj. 26 respondentów). Komentarze doktorantów są zdecydowanie pozytywne. Dodano ich 24 (tj. 55,8%), zaś 19 (44,1%) respondentów nie podzieliło się żadną refleksją.

Przykładowe komentarze:

Doktorant 1: *Ciężko wymagać więcej, sekretariat działa prawie idealnie.* – 2,3% (1 odpowiedź).

Doktorant 2: *Jestem wdzięczna za pracę sekretariatu, dziękuję za zaangażowanie i pozytywne nastawienie :)* - 2,3% (1 odpowiedź).

Doktorant 3: *Nic! Panie są zawsze bardzo miłe i pomocne. Zdecydowanie powinny dostać podwyżkę ;)-* 2,3% (1 odpowiedź).

Doktorant 4: *Nie mam uwag, Pani Dyrektor jest niesamowicie kompetentną osobą z ogromnym doświadczeniem, a Panie pracujące w sekretariacie robią to tak świetnie, że cała administracja akademicka w Polsce powinna brać z nich przykład!* - 2,3% (1 odpowiedź).

Doktorant 5: *Praca sekretariatu jest najlepsza z możliwych* - 2,3% (1 odpowiedź).

Pojawiły się też pewne drobne uwagi, czy propozycje:

Doktorant 6: *Możliwość składania sprawozdań drogą elektroniczną, np. poprzez system USOSweb, w którym promotorzy mieli by możliwość akceptacji sprawozdania oraz*

przekazania dalej. Ograniczenie wszelkiej dokumentacji do minimum na rzecz cyfryzacji - 2,3% (1 odpowiedź).

Doktorant 7: Mniej sprzecznych informacji - 2,3% (1 odpowiedź).

Ad. 4) organizacja zajęć

Organizacja zajęć w szkole odbywa się zgodnie z programem studiów oraz organizacją roku obowiązującą na UwB. Rozkłady zajęć są przekazane doktorantom we właściwym terminie. Informacje początkowo przekazywane są mailowo, a następnie zamieszczane w USOS. Zajęcia planowane są zasadniczo na jeden dzień w tygodniu, poza seminariami, które są umawiane indywidualnie z doktorantami. W roku akademickim 2024/2025 nie zgłaszano większych problemów z organizacją zajęć. Zdarzały się przypadki podawania z opóźnieniem terminów i godzin zajęć – szczególnie dotyczy to seminariów doktorskich.

Wnioski (rekomendacje ZJK):

- dokonywać systematycznej weryfikacji sylabusów zajęciowych, zwrócić uwagę na kryteria zaliczania przedmiotów;
- dalsze zwiększenie zakresu dokumentów przyjmowanych w sekretariacie szkoły w formie cyfrowej;
- dołożyć starań o kompletność informacji na stronie internetowej szkoły doktorskiej; w szczególności uporządkowanie treści dotyczących programu kształcenia na lata 2025/2026 znajduje się pod adresem: (<https://szkoladoktorska.uwb.edu.pl/szkola-doktorska/ksztalcenie/program-ksztalcenia>), a program na rok 2024/2025 pod adresem: <https://szkoladoktorska.uwb.edu.pl/szkola-doktorska/akty-prawne/program-ksztalcenia>). Mimo przejścia nadzoru nad wcześniejszymi rocznikami z trzech dziedzinowych szkół doktorskich, programy ich kształcenia nie zostały umieszczone na stronie połączonej szkoły;
- dalsze zachęcanie doktorantów do wyrażania opinii przez ankiety.

Realizacja rekomendacji ZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

- w ramach realizacji rekomendacji zaproponowania zmiany w formularzu ankiety ewaluacyjnej Szkoły – w efekcie wspólnych ustaleń między dyrektorami 3 szkół doktorskich UwB powstała propozycja ankiety, która została skonsultowana z Radą Naukową oraz samorządem doktorantów. Propozycję zgłoszono do UZJK, a nowa ankieta została wprowadzona jako obowiązująca do roku akademickiego 2024/2025 (Uchwała nr 3398 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 29 maja 2024 r. zmieniająca Uchwałę nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ustalenia zasad działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku) – respondenci wypełniali już nową ankietę w systemie USOSweb.
- w ramach realizacji rekomendacji dotyczącej sposobu przydzielania zajęć jako praktyki zawodowej – odbyły się w okresie grudzień 2024/styczeń 2025 r. spotkania z promotorami celem zwrócenia uwagi na przedmiotową kwestię.
- w ramach realizacji rozwiązania umożliwiającego obsługę doktorantów w późniejszych godzinach – w roku akademickim 2024/2025 wprowadzono możliwość kontaktu doktoranta również poza godzinami pracy sekretariatu – we wtorki sekretariat był otwarty do godz. 17.30; odzew ze strony doktorantów był jednak

znikomy (średnio 1 osoba w miesiącu), pomimo postulatu. Na stronie Szkoły widnieje informacja, że doktoranci chcący załatwić sprawę w innych godzinach proszeni są o wcześniejszy kontakt z Sekretariatem. W ubiegłym roku taka informacja również widniała, jednak nie było odzewu ze strony doktorantów.

- w zakresie realizacji rekomendacji poszerzenia oferty dostępu do baz pełnotekstowych – kwestię tę z Władzami uczelni podniósł Dyrektor Szkoły Doktorskiej UwB. Warto wspomnieć, że na obecnym etapie doktoranci mają dostęp do nowej bazy KONA, a Szkoła Doktorska współpracuje z Biblioteką Główna UwB i Repozytorium UwB – co stwarza duże możliwości korzystania z dostępnych baz, także spoza siedziby UwB (z domu). Ponadto Szkoła Doktorska partycypowała w kosztach zakupu publikacji dotyczących metodologii badań na platformie Ibuk Libra.
- w zakresie rekomendacji zwiększenia możliwości dostępu składania dokumentów do Szkoły Doktorskiej – w związku z wprowadzeniem e-teczki studenta, stopniowo coraz więcej dokumentów przyjmuje postać elektroniczną. Przykładowo ostatnia przeprowadzona rekrutacja miała charakter elektroniczny. Następuje stopniowe poszerzanie możliwości korzystania z Systemu USOS Java w elektronicznej obsłudze doktorantów. Pracownicy administracji Szkoły Doktorskiej są w tym wspierani przez Dział Aplikacji Komputerowych UwB.
- w przedmiocie rekomendacji dbania o przejrzystość i czytelność informacji na temat kształcenia udostępnianych na stronie internetowej Szkoły Doktorskiej – pracownicy Sekretariatu SD na bieżąco aktualizowali informacje na stronie www. SD. Od roku 2024/25 w zakresie planowania i organizacji zajęć Szkołę wspiera kwalifikowany planista znający obsługę systemu Planista.
- w kwestii rekomendacji dotyczącej zachęcenia doktorantów do wypełniania ankiety ewaluacyjnej – podjęto działania motywujące doktorantów w celu wypełniania ankiet. Systematycznie w korespondencji mailowej i podczas kontaktu osobistego przypominano doktorantom o możliwości wypowiedzenia się na temat procesu kształcenia w ankiecie ewaluacyjnej.
- w zakresie rekomendacji dotyczącej dostosowania sal do rodzaju prowadzonych zajęć, szczególnie w przypadku zajęć wymagających stanowisk komputerowych – Szkoła Doktorska UwB w większy sposób wykorzystwała w pełni wyposażone sale na Kampusie UwB.

5. MONITOROWANIE WSPARCIA DOKTORANTÓW W PROCESIE UCZENIA SIĘ

5.1. Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Monitorowanie wsparcia doktorantów w procesie uczenia się w Szkole Doktorskiej UwB odbywa się według kryteriów zawartych w §11 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku z późniejszymi zmianami. Monitorowanie przeprowadza się zgodnie z poniższymi wytycznymi:

1. wsparcie dydaktyczne (m.in. powołanie opiekuna roku, opiekuna praktyk, konsultacje pracowników akademickich),
2. wsparcie naukowe (m.in. działalność kół i obozów naukowych, organizacja konferencji studenckich/doktoranckich, udział w konferencjach),
3. wsparcie materialne (m.in. stypendia naukowe, zakwaterowanie w domach studenta),

4. inne formy wsparcia (m.in. wsparcie dla doktorantów niepełnosprawnych),
5. dostępność informacji o formach wsparcia.

Na stronie internetowej Szkoły Doktorskiej (podstrona "Doktorant") znajduje się zakładka „Wsparcie doktorantów”, gdzie zawarte są szczegółowe informacje na temat wsparcia doktorantów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi i możliwości wsparcia socjalnego. Wsparcie w procesie kształcenia realizowane jest poprzez informacje o godzinach konsultacji nauczycieli Szkoły Doktorskiej (dostępne w systemie USOS). Na stronie internetowej Szkoły Doktorskiej są dostępne nazwiska nauczycieli prowadzących poszczególne zajęcia i informacje, na jakim Wydziale UwB są zatrudnieni. Szkoła Doktorska prezentuje również listę promotorów wraz z adresami e-mail. W zakładce „Kontakt” są dostępne informacje o godzinach dyżurów Dyrektora i Wicedyrektorów Szkoły wraz z ich pełnymi danymi kontaktowymi, jak też informacje dotyczące funkcjonowania sekretariatu Szkoły Doktorskiej. Na stronie Szkoły Doktorskiej można znaleźć wzory podań i wniosków (np. kartę zaliczeń zajęć specjalistycznych, wniosek doktoranta o powołanie promotora czy roczne sprawozdanie doktoranta), co ułatwia doktorantom wykonywanie czynności wynikających z Regulaminu Szkoły. Działania wspierające doktorantów w zakresie informacji o działaniu Szkoły i możliwościach kontaktu z nauczycielami i Dyrekcją są prowadzone systematycznie w zadowalający sposób. Prócz tego Dyrektor Szkoły organizuje spotkania z kandydatami na doktorantów i doktorantami poszczególnych roczników omawiając ważne zagadnienia dotyczące ich funkcjonowania w Szkole jak: rekrutacja, indywidualny plan badawczy, ocena śródkresowa, staże i wyjazdy naukowe czy tryb kształcenia, przykładowo: spotkanie informacyjne w sprawie trybu i zasad rekrutacji do Szkoły Doktorskiej UwB w roku akademickim 2024/2025, w sprawie Indywidualnego Planu Badawczego i udziału w Forum Doktorantów, w sprawach możliwości przedłużania lub zakończenia kształcenia w Szkole Doktorskiej. Spotkania te są organizowane w godzinach popołudniowych i mają formę otwartą, tzn. że zapraszani są na nie kandydaci, doktoranci i promotorzy. Informacje o spotkaniach są dostępne na stronie internetowej Szkoły i rosyłane pocztą elektroniczną do wszystkich zainteresowanych. Spotkania te cieszą się dużym zainteresowaniem ze strony doktorantów i stanowią istotną formę wsparcia, szczególnie w początkowym etapie kształcenia w Szkole Doktorskiej. Regulamin Szkoły Doktorskiej nie przewiduje wsparcia w postaci powołania opiekunów roku, co mogłoby wspomóc doktorantów w różnych kwestiach formalnych szczególnie w pierwszym roku kształcenia.

Program kształcenia w Szkole Doktorskiej zawierający informacje na temat zakładanych efektów uczenia jest dostępny na stronie internetowej Szkoły (<https://szkoladoktorska.uwb.edu.pl/szkola-doktorska/ksztalcenie/program-ksztalcenia>).

Terminy zajęć specjalistycznych ustalane są w sposób elastyczny, z uwzględnieniem propozycji doktorantów, po konsultacji z prowadzącymi na poszczególnych Wydziałach UwB. W programie kształcenia w Szkole Doktorskiej znalazły się przedmioty zapewniające wsparcie doktorantów w kwestii zdobywania funduszy na badania i ich komercjalizacji (Formy finansowania nauki – 15 godz., Komercjalizacja badań naukowych – 5 godz.). W ramach wsparcia działalności naukowej doktorantów i w celu ogólnego propagowania zainteresowań naukowych doktorantów w dniach 02-06.06.2025 r. Szkoła Doktorska zorganizowała VI Forum Doktorantów, w czasie którego doktoranci mieli możliwość zaprezentowania koncepcji swoich rozpraw i wstępnych wyników badań na otwartych spotkaniach. Mogli uczestniczyć w nim również pracownicy i studenci poszczególnych Wydziałów. Ogłoszenia o tych wydarzeniach umieszczone były zarówno na stronie internetowej Szkoły, jak i na stronach Wydziałów. Spotkania te były platformą wymiany doświadczeń i otwartej dyskusji nad koncepcjami rozpraw doktorskich w środowisku akademickim UwB.

Organami wspierającymi doktorantów są Rada Doktorantów, a także Rada Uczelniana Samorządu Doktorantów UwB. Przedstawiciele tych organów są wybierani przez doktorantów w celu reprezentowania ich interesów na forum Szkoły i Uniwersytetu. Organy te stanowią istotny element wsparcia doktorantów, dzięki którym mają oni znaczący wpływ na sposób funkcjonowania Szkoły Doktorskiej. Dyrektor Szkoły Doktorskiej odbywa regularne spotkania z Radą Uczelnianą Samorządu Doktorantów. Na posiedzenia Rady Naukowej Szkoły Doktorskiej zapraszany jest przedstawiciel samorządu doktorantów, który bierze czynny udział w procesie decyzyjnym. Najważniejsze zmiany w Regulaminie Szkoły Doktorskiej na prośbę doktorantów w ostatnich latach to: wprowadzone rozwiązania zastępujące urlopy oraz kumulacja zajęć na pierwszych 2 latach kształcenia od roku 2025/2026, umożliwiająca doktorantom intensyfikację pracy nad rozprawą doktorską w ostatnich 2 latach kształcenia. Rada Uczelniana Samorządu Doktorantów postuluje również rozważenie możliwości uczestnictwa przedstawiciela doktorantów w procesie rekrutacyjnym do Szkoły Doktorskiej.

Wsparcie naukowe doktorantów realizowane jest poprzez terminowe powoływanie promotorów i promotorów pomocniczych, informowanie doktorantów o kursach, szkoleniach, zjazdach naukowych i możliwościach zdobywania środków finansowych na działalność naukową. Aktualne informacje na ten temat są dostępne na stronie internetowej Szkoły Doktorskiej i rozsyłane drogą elektroniczną bezpośrednio do doktorantów. Doktoranci doceniają taką formę wsparcia biorąc udział w licznych zjazdach naukowych i szkoleniach, jak też składając wnioski o finansowanie badań, szkoleń, konferencji, o czym świadczą informacje zawarte w sprawozdaniach rocznych. W zakresie wsparcia finansowego doktoranci otrzymują stypendia wypłacane zgodnie z zasadami zawartymi w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. W ramach dodatkowego wsparcia, ze środków przydzielonych na funkcjonowanie Szkoły Doktorskiej, wydzielone są fundusze na wsparcie działalności naukowej i rozwoju doktorantów (ok. 1 tys. złotych na jednego doktoranta na dany rok kalendarzowy). Doktoranci mogą zwracać się do Dyrektora Szkoły Doktorskiej z wnioskami o dofinansowanie wydania publikacji, uczestnictwa w szkoleniach lub konferencjach, dofinansowania stażu, zakupu materiałów niezbędnych do prowadzenia badań. W roku akademickim 2024/2025 z tych środków dofinansowano 20 krótkoterminowych staży naukowych, 18 kwerend bibliotecznych i 88 udziałów doktorantów w konferencjach naukowych i szkoleniach. Istnieje również możliwość wsparcia finansowego doktorantów (max. 1000 zł) w zakresie ich aktywności naukowej przez Radę Uczelnianą Samorządu Doktorantów UwB – konkurs „Aplauz” ogłaszany 2 razy do roku. Dofinansowania w ramach konkursu „Aplauz” są przyznawane doktorantom SD UwB, grupom doktorantów, organizacjom doktoranckim, studenckim i stowarzyszeniom zarejestrowanym na UwB zrzeszającym doktorantów lub studentów. W roku akademickim 2024/2025 w ten sposób wsparto 15 projektów, w których uczestniczyli doktoranci. W ramach tego konkursu dofinansowywane są przedsięwzięcia naukowe, kulturalne, integracyjne, Inną formą finansowego wsparcia doktorantów jest również konkurs „*Per aspera ad astra*” organizowany przez Uniwersytet w Białymstoku. Celem konkursu jest wyłonienie spośród doktorantów Szkoły Doktorskiej osób posiadających największe osiągnięcia naukowe oraz motywowanie doktorantów do intensyfikacji pracy naukowej. Laureaci konkursu otrzymują nagrody pieniężne. Wysokość nagród określa Rektor. W 2025 roku wyróżniono 5 doktorantów, natomiast w 2024 roku – 9 doktorantów.

Szkoła Doktorska współpracuje z Działem Wsparcia Osób ze Szczególnymi Potrzebami funkcjonującym na UwB. Doktoranci mogą tam składać orzeczenia o niepełnosprawności i tym samym uzyskać zwiększoną kwotę stypendium. Dział, we współpracy z pełnomocnikiem, opiniuje również wnioski doktorantów o zmiany w kształceniu wynikające z powodów zdrowotnych. W roku akademickim 2024/025 nie było nowych wniosków o wsparcie

doktorantów ze szczególnymi potrzebami, natomiast wsparcie było kontynuowane w stosunku do dwóch doktorantów, którzy złożyli stosowne wnioski w roku akademickim 2023/2024. Na stronie internetowej Szkoły Doktorskiej (podstrona „Doktoranci”) znajduje się zakładka „Wsparcie doktorantów” gdzie można znaleźć informacje dotyczące wsparcia doktorantów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, jak też wsparcia socjalnego doktorantów. W ramach wsparcia socjalnego studentów i doktorantów w roku akademickim 2024/2025 Rektor UwB przyznał 210 miejsc zakwaterowania w Domu Studenta (opłata 580 zł miesięcznie). W ubiegłym roku akademickim żaden z doktorantów nie skorzystał z tej formy wsparcia.

Ważnym narzędziem monitorowania zadowolenia doktorantów z oferowanego przez Szkołę Dokorską wsparcia są wyniki badań ankietowych prowadzonych wśród doktorantów. Pomimo starań ze strony Szkoły Doktorskiej frekwencja udziału doktorantów w tym badaniu jest niezadowolająca, choć rosnąca. W roku akademickim 2024/2025 w badaniu wzięło udział 43 spośród 192 uprawnionych doktorantów (22,4%), podczas gdy w roku akademickim 2023/2024 ankiety wypełniło 30 spośród 154 uprawnionych doktorantów (19,5%). Większość biorących udział w ankiecie była zadowolona z kształcenia w Szkole Doktorskiej (76,7%). Swoje niezadowolenie wyraża około 14% doktorantów, natomiast brak konkretnej opinii dotyczy najmniejszej grupy ankietowanych (9,3%). System wsparcia doktorantów oferowany przez Szkołę Dokorską jest ogólnie dobrze oceniany przez ankietowanych. Wsparcie merytoryczne ze strony promotorów jest oceniane wysoko (od 90,7% do 88,5% zadowolonych doktorantów). Równie wysoko ankietowani oceniają wsparcie merytoryczne ze strony prowadzących zajęcia w Szkole Doktorskiej (93,1% zadowolonych doktorantów). Stosunkowo najwyższy udział niezadowolonych doktorantów można odnotować w przypadku oceny wsparcia organizacyjnego ze strony Szkoły Doktorskiej (11,6% niezadowolonych), podczas gdy niezadowolonych ze wsparcia promotorów i nauczycieli jest od 2,3% do 4,6% (Tabela 12).

Tabela 12 Ocena wsparcia merytorycznego doktorantów przez promotorów i nauczycieli, jak też wsparcia organizacyjnego przez Szkołę Doktorską

Pytanie z ankiety	Udzielone odpowiedzi ¹ (%)		
	Zdecydowanie tak, raczej tak	Raczej nie, zdecydowanie nie	Inne odpowiedzi (ani tak ani nie, nie dotyczy, brak odpowiedzi)
Czy wsparcie merytoryczne uzyskane w trakcie pisania pracy doktorskiej ze strony promotora/promotorów jest wystarczające?	88,5	4,6	6,9
Czy wsparcie organizacyjne uzyskiwane ze strony szkoły doktorskiej w trakcie realizacji indywidualnego planu badawczego jest wystarczające?	86,1	11,6	2,3
Czy wsparcie merytoryczne uzyskiwane ze strony promotora/promotorów w trakcie realizacji innych elementów Pana/Pani indywidualnego planu badawczego jest wystarczające?	90,7	2,3	7
Czy wsparcie merytoryczne uzyskiwane ze strony nauczycieli prowadzących zajęcia jest wystarczające?	93,1	4,6	2,3

¹ W ankiecie wzięło udział 43 doktorantów (spośród 192), co stanowi 22,4% uprawnionych.
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej szkoły doktorskiej.

Stosunkowo gorzej doktoranci oceniają wsparcie finansowe realizowane przez Szkołę Doktorską (od 32,5% do 60,5% zadowolonych). Najlepiej doktoranci oceniają możliwość dofinansowania udziału w konferencjach i publikacji swoich badań (60,5% zadowolonych). Co zaskakujące, w tej kategorii jest również największa grupa niezadowolonych doktorantów (16,3%), natomiast 23,2% ocenia tą formę wsparcia przeciętnie. Najgorzej ankietowani oceniają możliwość dofinansowania staży naukowych i wsparcie w pozyskiwaniu grantów (około 32% zadowolonych), podczas gdy ponad połowa ankietowanych ocenia ten element wsparcia przeciętnie lub nie ma zdania (Tabela 13).

Tabela 13 Ocena dofinansowania udziału doktorantów w konferencjach, stażach naukowych i wsparcia w pozyskiwaniu grantów

Pytanie z ankiety	Udzielone odpowiedzi ¹ (%)		
	Bardzo dobrze, dobrze	Źle, bardzo źle	Inne odpowiedzi (przeciętnie, nie dotyczy, brak odpowiedzi)
Możliwość uzyskania dofinansowania publikacji/udziału w konferencjach czy innych aktywności ze środków szkoły doktorskiej czy UwB?	60,5	16,3	23,2

Możliwość uzyskania dofinansowania staży naukowych ze środków szkoły doktorskiej czy UwB?	32,5	7,0	60,5
Wsparcie doktorantów ze strony szkoły doktorskiej i UwB w pozyskiwaniu grantów i stypendiów naukowych?	32,6	9,3	58,1

¹ W ankiecie wzięło udział 43 doktorantów (spośród 192), co stanowi 22,4% uprawnionych.

Wnioski (rekomendacje ZJK):

Podsumowując można stwierdzić, że system wsparcia naukowego, dydaktycznego i materialnego sprzyja rozwojowi doktorantów, a podejmowane działania przynoszą wymierne skutki wskazane powyżej. Zakres wsparcia szczególnie ograniczają dość skąpe środki finansowe, którymi dysponuje Szkoła Doktorska. W kwestii zapewnienia dostępu do informacji dotyczących funkcjonowania Szkoły i możliwości uczestnictwa w zjazdach, szkoleniach, stażach, jak też udziału w konkursach na finansowania badań system wsparcia działa dobrze. Tym niemniej Szkoła Doktorska mogłaby aktywniej uczestniczyć w organizacji szkoleń w tych zakresach wspólnie z zewnętrznymi jednostkami odpowiedzialnymi za tworzenie takich możliwości (NCN, RDN, FNP i inne). Poważnym problemem przy rzetelnej ocenie zadowolenia doktorantów z oferowanego wsparcia jest ich nieliczny udział w prowadzonych badaniach ankietowych. Należy dołożyć wszelkich starań, aby zmienić taką sytuację.

Poniżej kilka rekomendacji, których realizacja może przyczynić się do poprawy wsparcia doktorantów i lepszego monitorowania tego procesu:

1. Rozpatrzenie zasadności i możliwości powołania opiekuna dla doktorantów pierwszego roku kształcenia w Szkole Doktorskiej.
2. Wprowadzenie informacji dotyczących adresów e-mail i terminów konsultacji przy liście nauczycieli prowadzących zajęcia w Szkole Doktorskiej.
3. Rozpatrzenie możliwości i podjęcie starań o zwiększenie wsparcia finansowego doktorantów ze źródeł zewnętrznych (1000 zł wydaje się marginalną kwotą biorąc pod uwagę koszty udziału w konferencjach, certyfikowanych wyjazdach szkoleniowych czy publikowania w trybie „open access”).
4. Opracowanie lub modernizacja ankiet ewaluacyjnych dla doktorantów (obecne ankiety są skomplikowane i wymagają zbyt dużo czasu i zaangażowania od wypełniających, co może zniechęcać).
5. Aktywne organizowanie szkoleń, w formach stacjonarnej jak i zdalnej, we współpracy z organizacjami zewnętrznymi zajmującymi się funkcjonowaniem formalno-prawnym i finansowaniem nauki.

Realizacja rekomendacji z poprzedniego roku akademickiego:

W raportach dotyczących wsparcia doktorantów Szkół Doktorskich funkcjonujących na UwB w roku akademickim 2023/2024 powtarzały się zalecenia związane z (1) podjęciem działań w kierunku zintensyfikowania aktywności grantowej doktorantów i zróżnicowania źródeł finansowania (np. program Erasmus+); (2) dalszym, systematycznym przedstawianiem doktorantom oferty grantów i stypendiów naukowych oraz przekazywanie informacji dotyczących szkoleń z zakresu możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków na

finansowanie badań naukowych; (3) organizowaniem szkoleń dotyczących pozyskiwania i wymiany wyników badań w zagranicznych ośrodkach naukowych, korzystania z baz literaturowych i zasobów zagranicznych bibliotek; (4) nawiązaniem współpracy z instytucjami szkoleniowymi w celu zaproponowania doktorantom cyklu szkoleń i webinarium z zakresu komercjalizacji badań naukowych, wdrażania efektów badań naukowych w działalności interesariuszy zewnętrznych, metodologii prowadzenia badań naukowych i ich praktycznego wykorzystania; (5) rozpoznania potrzeb doktorantów w zakresie tematyki szkoleń.

Szkoła Doktorska podjęła następujące działania związane z powyższymi rekomendacjami:

Intensyfikacja działań informacyjnych dotyczących możliwości składania wniosków grantowych przyniosła efekt w postaci wzrostu liczby składanych wniosków. Przykładowo w przypadku nauk ścisłych i przyrodniczych w ubiegłym roku akademickim złożono 12 wniosków (w tym 11 do NCN) podczas gdy rok wcześniej złożono jedynie 5 wniosków. Obserwowany wzrost dotyczy również przeliczenia złożonych wniosków na doktoranta – rok 2024/2025; 0,24 wniosku na jednego doktoranta, rok 2023/2024; 0,13 wniosku na jednego doktoranta. W dziedzinie nauk społecznych w roku akademickim 2024/2025 doktoranci złożyli 16 wniosków o finansowanie badań.

W roku 2024/2025 odbyło się spotkanie doktorantów z Działem Współpracy Międzynarodowej, na którym doktoranci uzyskali informacje jakie mają możliwości wyjazdów zagranicznych. Powołano koordynatora Erasmus+ w Szkole Doktorskiej (Zastępca Dyrektora ds. nauk społecznych dr hab. Anna Doliwa-Klepacka, prof. UwB). Koordynator oferuje pomoc i wsparcie w działaniach związanych z wyjazdami zagranicznymi poprzez kontakt bezpośredni w godzinach dyżurów w sekretariacie Szkoły bądź w formie on-line w wyznaczonych terminach. Efektem tych działań były dwie rekrutacje na wyjazdy, w wyniku których 7 doktorantów skorzystało z oferowanych możliwości wyjazdowych.

Doktoranci odbyli szkolenie organizowane przez Szkołę Doktorską i Bibliotekę Uniwersytecką „Elektroniczne źródła informacji naukowej” oddzielnie dla nauk społecznych i humanistycznych oraz dla ścisłych i przyrodniczych. Szkolenie miało na celu zapoznanie doktorantów z zagadnieniami elektronicznych źródeł informacji naukowej, prawami autorskimi, wybranymi aspektami otwartej nauki (ze szczególnym uwzględnieniem udostępniania doktoratów i innych publikacji), identyfikatorami ORCID i DOI, polityką NCN, otwartych danych badawczych, otwartych programów publikowania oraz tzw. drapieżnych wydawców.

Monitorując potrzeby doktorantów Szkoła Doktorska zorganizowała szkolenie Analiza tekstu z okresu WKL, prowadzone przez prof. Lilię Citko z UwB, jak też szkolenie z zakresu przygotowania promotora do składania grantu przez doktoranta, prowadzone przez dr hab. Piotra Guzowskiego, prof. UwB.

Szkoła kontynuuje działania w celu informowania doktorantów o możliwościach uczestnictwa w konkursach na finansowanie badań, możliwościach uczestnictwa w stażach naukowych i szkoleniach, a także możliwościach zdobywania stypendiów naukowych.

6. OCENA MOBILNOŚCI DOKTORANTÓW ORAZ STOPNIA UMIEDZYNARODOWIENIA KSZTAŁCENIA

Ocena mobilności doktorantów oraz stopnia umiędzynarodowienia kształcenia w Szkole Doktorskiej UwB odbywa się według kryteriów zawartych w Uchwale nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie wewnętrznego systemu

zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku (§10) z późniejszymi zmianami.

Wśród zagadnień objętych oceną w tym punkcie, otrzymano informacje na temat wymiany międzynarodowej. Jednakże, w świetle istniejących danych, należy ją określić jako prowadzoną na małą skalę. We wszystkich formach wymiany w ramach Erasmus+ udział wzięło tylko 7 osób, w tym 5 w tzw. PIB, czyli krótkich programach kształcenia o hybrydowych charakterze. W stosunku do liczby wszystkich doktorantów kształcących się w Szkole jest to wartość bardzo niska i zdecydowanie niesatysfakcjonująca. Z drugiej strony, w stosunku do roku poprzedniego, miał miejsce wzrost o 100%.

Szukając przyczyn niskiego poziomu umiędzynarodowienia wskazać można na pewne problemy wskazane przez samych doktorantów oraz Dyрекcję Szkoły. Ci pierwsi wspominają w ankietach o zbyt niskim dofinansowaniu działalności naukowej, które nie pozwala na udział w konferencjach oraz publikowanie w renomowanych czasopismach (treści takie pojawiły się w odpowiedziach na pytanie otwarte nr 3 Ankiety ewaluacyjnej Szkoły Doktorskiej, pisały o tym trzy osoby – co ciekawe, dwie spośród nich równocześnie skrytykowały wymóg składania grantów, choć to może być najprostszy sposób na zdobycie dodatkowego finansowania). Z kolei władze Szkoły wskazują na trudności organizacyjne sprawiające, że Szkoła Doktorska nie jest stroną w umowach Erasmus+, które podpisywane są przez poszczególne Wydziały. O ile ograniczenia finansowe wymagają zapewne bardziej złożonych i długofalowych zmian, z całą pewnością jak najszybciej należy podjąć działania promocyjne zachęcające doktorantów do większej aktywności wyjazdowej.

Nie odnotowano również udziału profesorów wizytujących w procesie kształcenia, co z pewnością wymaga zmiany. To samo dotyczy wymiany krajowej. Odnośnie udziału doktorantów w konferencjach międzynarodowych odnotowano ich aktywny udział w 147 konferencjach zagranicznych i międzynarodowych odbywających się w Polsce. Poza tym doktoranci SD UwB opublikowali 57 artykułów naukowych w językach obcych, które uzyskały 5520 punktów wg tzw. listy ministerialnej. Odbyli także 5 staży zagranicznych, z czego 3, wyjazdy do USA, Tajlandii i Chile, trwające przynajmniej 3 miesiące każdy. Jeden z tych wyjazdów jest skutkiem otrzymania przez doktorantkę dofinansowania w ramach NAWA. W ankietach wypełnianych przez studentów odnaleźć można uwagę wskazującą na dostrzeżenie przez jedną z osób różnic w działaniu Szkoły w porównaniu z innymi ośrodkami. Zdaniem piszącej to osoby „inne szkoły w Polsce mają lepsze programy”, ale uwaga ta jest zbyt krótka, aby na jej podstawie formułować propozycje zmian programowych. Nie wiadomo także czy odnosi się ona do kwestii związanych np. z umiędzynarodowieniem. Ponadto, w Szkole Doktorskiej w roku akademickim będącym przedmiotem sprawozdania, 4 doktorantów kształciło się w języku angielskim (wszyscy w dyscyplinie *physical sciences*, ponieważ w drugiej z dyscyplin, w której kształcenie również odbywa się w języku angielskim, czyli *mathematics* nie było naboru), w tym 2 cudzoziemców (z Francji i Indii). Jednocześnie 7 doktorantów Szkoły Doktorskiej będących cudzoziemcami (z Ukrainy i Białorusi) kształciło się w języku polskim.

W ankietach wypełnianych przez doktorantów odnaleźć można krytyczne opinie na temat zajęć z językami obcych. Widać to zarówno w przypadku ocen globalnych, jak i opinii na temat poszczególnych zajęć. Choć tak krytyczne wypowiedzi nie dotyczą wszystkich zajęć i wszystkich prowadzących, stwierdzić trzeba, że generalnie oceny zajęć przedmiotów z języków obcych są przeciętnie niższe niż oceny innych typów zajęć. Część problemu wydaje się wynikać z przekonania niektórych studentów o niedostosowaniu treści i poziomu nauczania do rzeczywistych potrzeb doktorantów (np. „*Bardzo żałuję straconego czasu na zajęciach z Journal Club, moje znajomości angielskiego się w ogóle nie poprawiły. Nie wiem, jak pisać artykuły po angielsku, jakich czasopism szukać etc.*”; „*Nauka podstawowych zwrotów naukowych języka angielskiego dla osób, które już publikowały po angielsku i*

jeździły na wymiany jest skrajną stratą czasu”; „*Obecna forma zajęć, oparta na tłumaczeniu prostych tekstów historycznych, nijak się ma do tej deklaracji*”), a część zapewne z oceny kompetencji konkretnych prowadzących. Bez względu jednak na podstawę takich opinii, konieczne jest rozważanie sposobu prowadzenia zajęć z języków obcych w SD. Jest to ważne nie tylko w kontekście samego poziomu zajęć, ale też ich wpływu na umiędzynarodowienie doktorantów, ich udział w konferencjach i wymianie naukowej. Potrzebne zmiany, obok zadbania o kompetencje prowadzących zajęcia, powinny też uwzględniać kwestię lepszego dostosowania poziomu nauczania do zróżnicowanych umiejętności doktorantów. Być może konieczne tu będzie tworzenie grup o różnych poziomach, zapewne w ramach całych dziedzin, a nie poszczególnych dyscyplin.

Wnioski i rekomendacje:

1. Dalsza mobilizacja doktorantów odnośnie uczestniczenia w wyjazdach zagranicznych w ramach programu Erasmus + oraz innych aktywności naukowych. Zachęcanie do kontaktu z koordynatorami wyżej wymienionego programu przy SD oraz na Wydziałach, które są *de facto* stroną przy zawieraniu umów. Udzielanie pomocy przy organizowaniu wyjazdów.
2. Dążenie do lepszej organizacji zajęć z języków obcych, dostosowanie ich do zróżnicowanych potrzeb doktorantów i dbanie o kompetencje osób je prowadzących. Należy tu rozważyć możliwość zlecenia zajęć takich obcokrajowcom.
3. Poprawa kwestii udziału profesorów wizytujących w kształceniu doktorantów.

Realizacja rekomendacji z poprzedniego roku akademickiego:

Podjęto działania związane z informowaniem studentów o możliwości udziału w wymianie naukowej. Odbyło się spotkanie doktorantów z Działem Współpracy Międzynarodowej, na którym doktoranci uzyskali informacje, jakie mają możliwości wyjazdów zagranicznych. Powołano koordynatora Erasmus+ w Szkole Doktorskiej. W efekcie, miał miejsce wzrost liczby wyjazdów w ramach Erasmus+ oraz wyjazd z ramienia NAWA, przy czym liczba takich aktywności nadal wymaga zwiększenia.

dr hab. Danuta Drzymulska, prof. UwB
Przewodnicząca Zespołu ds. Jakości Kształcenia
w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu w Białymstoku